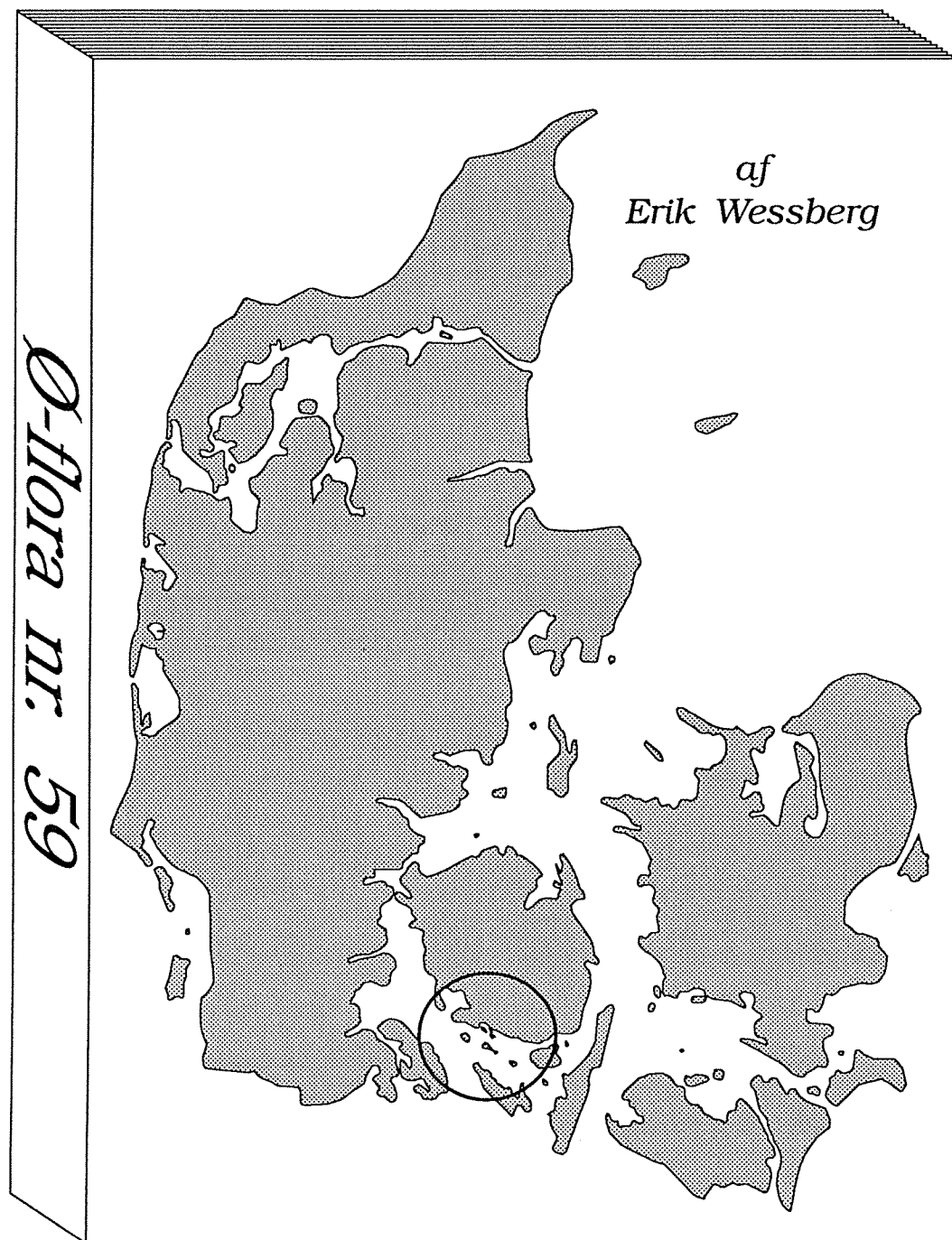

STORE SVELMØ GRÆSHOLM & LILLE SVELMØ

Randers 1994

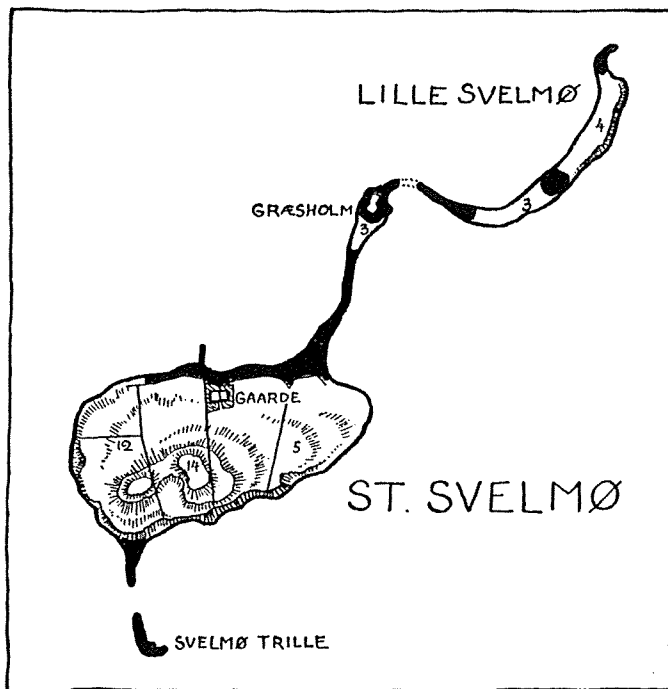
Indholdsfortegnelse

Kort	3
Store Svømmø, indledning	4-5
Strandvegetationen	5-6
Vegetationen på strandvolde og strandoverdrev	6-8
Klintvegetationen	8-9
Vegetationen på stendiger og i hegn	10
Vegetationen i brakmarker og stubmarker	10-11
Vegetationen i og ved vandhullet	11
Den botaniske undersøgelse af Store Svømmø	11-13
Floraliste for Store Svømmø	13-20
Græsholm, indledning	21
Beskrivelse af floraen på Græsholm	22-23
Floraliste for Græsholm	23-25
Lille Svømmø, indledning	26
Vegetationen på Lille Svømmø	27-28
Floraliste for Lille Svømmø	28-32
Noter om øerne	32-33
Citeret litteratur	34
Tak	34
Fortegnelse over færdige ø-floraer	35-36
Fortegnelse over kommende ø-floraer	36-38
Kort visende øernes beliggenhed	39
Supplerende detailkort	40

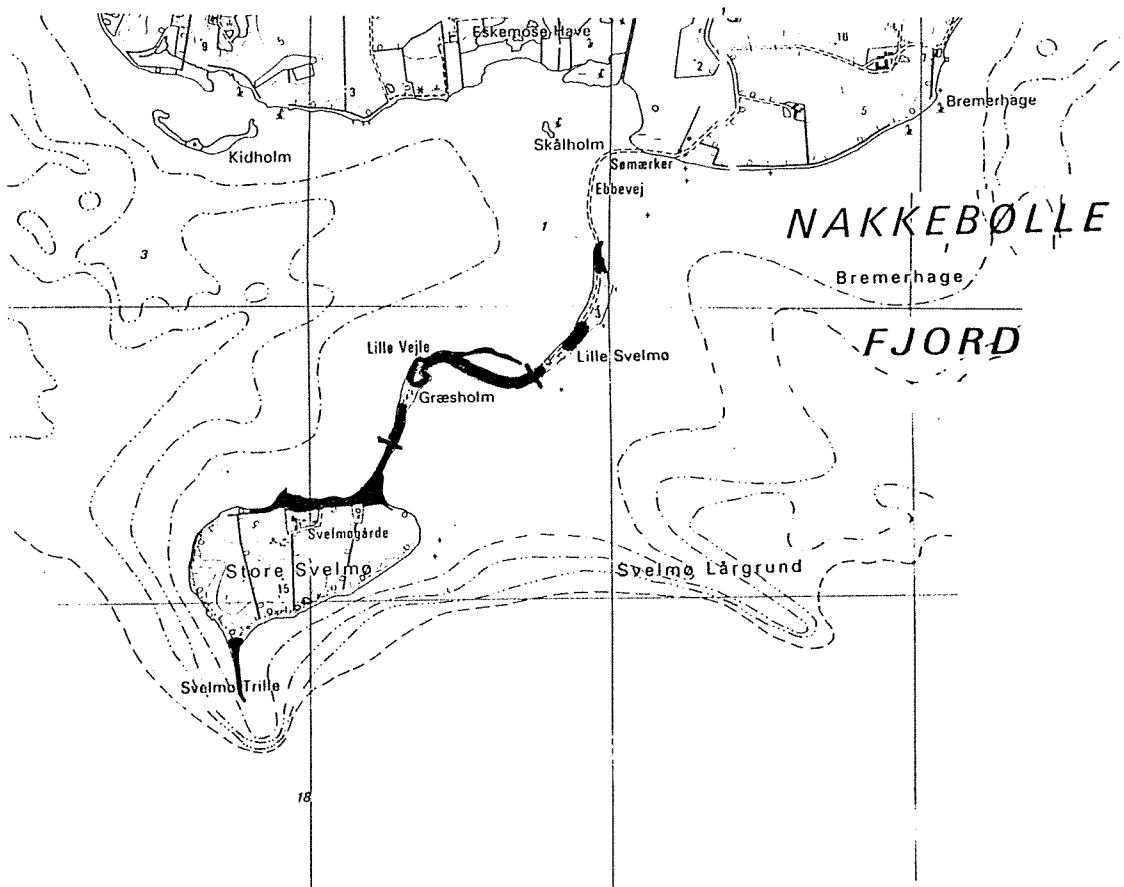
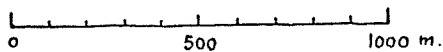

Kugle-Museurt (*Filago vulgaris*)

har efter en nedgangstid i hyppighed nu fået en genopblussen. Årsagen er, at den i det nye tiltag i den danske natur, brakliggende marker, har fundet sig godt til rette, specielt i den sydøstlige del af landet. På Store Svømmø blev den set i stor mængde under septemberbesøget. Året efter var der i samme mark ikke "skyggen af den". Årsagen er sandsynligvis, at den ikke er konkurrencestærk. I løbet af det ene år var brakmarken fra at have mange åbne områder nu nærmest blevet til en ensformig græsmark, domineret af konkurrencestærke arter som bl.a. Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*).

Achton Friis' kort er tegnet under hans og Johannes Larsens besøg i 1921. Som det ses, lå der ud for den sydlige retodde en barreø, kaldet Svelmø Trille. På det nye kort er den forsvundet, og navnet er givet til retodden. Græsholm derimod var "landfast" med Store Svelmø, medens kortet viser, at Græsholm og Lille Svelmø ved højvande var adskilte. På begge kort er det marine forland sortlagt. Meget taler for, at Lille Svelmø består af 2 moræneøer, der er koblet sammen ved drag.

Kortudsnit fra Kort- og Matrikelstyrelsens 4-cm kort udarbejdet efter flyfotografering i 1973. På kortet er påført grænsestreger, efter hvilke mine beskrivelser af de 3 øer er foretaget. I løbet af de ca. 50 år, der er mellem Achton Friis' kort og dette, er den ca. 200 meter lange krumodde øst for Lille Vejle vokset frem. På grund af ensidig materialevandring er der på læsiden, dvs. på sydsiden, dannet strandeng. Også gennem de ca. 50 år er de to retodder, der udgjorde hhv. Græsholm's nordligste del og Lille Svelmø's vestligste del, nu forbundet ved drag.

Store Svølmø, Græsholm og Lille Svølmø – en ø-floraliste med noter

Store Svølmø, Græsholm og Lille Svølmø ligger ved kysten af Sydfyn, i luftlinie ca. 8 km sydøst for Fåborg og ca. 3–5 km nord for Korshavn på Avernakø. Da de 3 øer i dag under normale vejrforhold i det store og hele fremtræder som én ø, behandles de i samme ø-flora. Men da de geologiske forhold og den floristiske sammensætning på hhv. Store Svølmø, Lille Svølmø og Græsholm imidlertid er vidt forskellig, omtales de hver for sig.

Store Svølmø

Store Svølmø er den sydligste og den største af de 3 øer. Øen har i følge Andersen et al. 1977 et areal på ca. 30 hektar (ifølge HVEM–HVAD–HVOR 1946 dog 27 hektar) og er i lighed med mange andre småøer i Det sydfynske Øhav, bl.a. Bjørnø (Wessberg 1993) og Knolden ved Horne Land meget kuperet med en største højde på ca. 15 meter omtrent midt på øen. Achton Friis skriver meget betegnende om øens form, at den er "som en rokke, men med en snabel fremefter, den lange "Svølmø Trille" – trille kaldes på disse kanter af landet et rev – der som en føletråd rækkes over mod Korshavn, og med en lang svans mod nord mod Fynsland, idet den vrider sig s-formet mod nordnordøst og ender i Lille Svølmø som dusken på en kohale". Hans kort over Store (og Lille) Svølmø viser, at Svølmø Trille på besøgstidspunktet var en selvstændig ø, hvad den vel nu kun er ved vinterhøjvande. Ligeledes skriver han, at hjulsporene, der fra Store Svølmø fører til Græsholm og videre til Lille Svølmø og Fyn under deres besøg, var vandfyldte. Der er åbenbart siden da blevet kørt så meget affald (hvad der vitterligt er), mest i form af bygningsaffald derpå og aflejret så meget materiale, at Græsholm og Store Svølmø under mine 4 besøg ikke er set isolerede.

Med undtagelse af nordsiden og den nordøstligste del er Store Svølmø omgivet af høje klinter. Øen er dannet af moræne- og smeltevandsaflejringer, og størstedelen har indtil for ganske få år siden været opdyrket. Under 1994-besøgene har den østlige del dog henligget som en "naturgræsmark", som er blevet afgræsset ekstensivt af får. Marint forland i form af strandvolde og strandoverdrev findes sådan set kun i nord og ved Svølmø Trille i sydvest, medens der kun findes få kystnære strimler med strandengsvegetation.

Indtil for et par år siden har Store Svølmø været permanent beboet; men efter den sidste ejers død er øen, så vidt det vides, kun beboet i sommerhalvåret. Som kontrast til dette kan det oplyses, at Store Svølmø i HVEM–HVAD–HVOR's 1946-udgave var beboet af 14 mennesker, medens Achton Friis oplyser, at der i 1921 levede to familier på øen. Da den ene familie på et tidspunkt havde 7 børn, er det mest sandsynligt, at der i 1920'erne har været flere end 14 indbyggere, idet han også nævner, at den ene gård havde "en karl, en pige og en dreng". Andersen et al. 1977 nævner, at der

Strandarve (*Honckenia peploides*)

findes en hel del steder på stranden. Ved sydvestsiden vokser den sammen med Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*), Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*) og Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*). På grund af mange store, nedfaldne sten fra klinten må den ofte nøjes med den smule plads, der er mellem disse.

bor 1 person på Store Svømmø; men den gamle ejer, der nok er tale om, er, som det tidligere er nævnt, nu død.

I nedenstående beskrivelser er de landskabstyper, der findes på Store Svømmø, Græsholm og Lille Svømmø, beskrevet ved eksempler. Med hensyn til plantenavnene er der i langt de fleste tilfælde benyttet Dansk Feltflora, 6. opl. (1994).

Strandvegetationen

Med ganske få undtagelser mod nordøst og mod sydvest ved Svømmø Trille er Store Svømmø's strande smalle og stenede og mange steder, specielt ved klinterne, endog storstenede af udvaskede sten.

Stranden er ved overgangen til den smalle forbindelse til Græsholm sandet, gruset eller småstenet, og Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*) er stort set enerådende, såfremt ikke også den som andre strandplanter i 1994 var begravet under store "dyner" af opskyllet Ålegræs (*Zostera* sp.). Her er desuden blevet set Strandarve (*Honckenya peploides*), Marehalm (*Leymus arenarius*), Alm. Strand-kamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*), Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*), Alm. Kvik (*Elytrigia repens*) og Strand-Karse (*Lepidium latifolium*).

Også stranden ved Svømmø Trille var i 1994 dækket af kolossale dynger af Ålegræs, der nogle steder var ca. 1 meter høje! Det meste af strandvegetationen var af den årsag ikke synlig. Fundet blev dog Strandarve, Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*), Tand-Mælde (*Atriplex delto-*

Fotoet er taget fra Svømmø Trilles østside og viser sydklinten. I forgrunden ses den spredte vegetation på de sandede/grusede strandvolde. Her er rigelig plads for planterne, der oftest bliver veludviklede og livskraftige. I vegetationen findes Tand-Mælde (*Atriplex deltoidea*), Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*) Strandarve (*Honckenya peploides*) og Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*).
Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning nordøst.

idea), Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Alm. Strandkamille og Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*).

Ved vestsiden, få meter længere mod nord, findes øverst på stranden lidt Tagrørbevoksning (*Phragmites australis*) med nogle få Ager-Svinemælk.

Længere mod nord findes på stranden et ca. 20 meter langt og ca. 5 meter bredt bælte af Tagrør. Heri vokser Gåse-Potentil, Ager-Svinemælk, Strand-Mælde, Sandkryb (*Glaux maritima*), Østersø-Strandsennep og Skønbægret Mælde (*Atriplex hastata* = *A. calotheca*). Helt i nordvest findes et par planter af Strandkål (*Crambe maritima*). Mærkværdigt er fundet af én plante af Solsikke (*Helianthus annuus*). Frøet må have overlevet en tur i saltvandet, da jeg næppe tror, at det stammer fra affald fra selve øen.

Vegetationen på strandvolde og strandoverdrev

Strandvolde og strandoverdrev findes næsten kun langs nordkysten, især i nordøst – samt i et lille område umiddelbart nordøst for Svelmø Trille.

Området mellem Græsholm og den nordøstlige del af Store Svelmø, incl. den meget interimistiske markvej, der fører til husene, må regnes som strandvolde og strandoverdrev. Med få undtagelser er hele området vegetationsdækket. Dominerende er arter som Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*),

Stranden ved den sydlige del af vestkanten er relativt bred. Stejlkanten har kun ved frem-spring vegetation, oftest af guirlander af hængende Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*). På stranden ses enkelte meget store sten samt mange mellemstore. Hvor der er planter, drejer det sig hyppigst om Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*), Gåse-Potentil (*Potentilla anserina*), Kruset Skræppe (*Rumex crispus*) og Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*). Enkelte rapsplanter (*Brassica napus* ssp. *napus*) stammer vel fra marken oven for kanten.

Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning sydøst.

Alm. Rajgræs (*Lolium perenne*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Alm. Kvik, Glat Vejbred (*Plantago major* ssp. *major*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Aften-Pragtstjerne (*Silene alba*) og Humle-Sneglebælg (*Medicago lupulina*). Også et par buske af Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*) findes der.

Ved det østligste af husene er strandvoldene indefter afløst af strandoverdrev, som har en bredde på ca. 20 meter med nye arter til følge. Det drejer sig bl.a. om Blågrøn Rapgræs (*Poa subcoerulea*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Vej-Engelskgræs (*Armeria maritima* ssp. *elongata*), Rejnfan (*Tanacetum vulgare*), Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Kruset Skræppe (*Rumex crispus*) og Alm. Katost (*Malva sylvestris*) samt tidligt blomstrende arter som Tandfri Vårsalat (*Valerianella locusta*), Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*), Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*), Smalbladet Vikke (*V. angustifolia*), Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*) og Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*). Af Mælkebøttearter er der her bl.a. fundet *Taraxacum brachyglossum*, *T. platyglossum*, *T. alatum*, *T. lingulatum* og *T. fasciatum*, alle almindelige i det meste af landet.

Området nord for husene er strandoverdrev med arter som Vår-Gæslingeblomst (*Erophila verna*), Alm. Røllike, Tandfri Vårsalat, Skov-Løg (*Allium scorodoprasum*), Gåsemad (*Arabidopsis thaliana*), Alm. Hønsetarm (*Cerastium fontanum* ssp. *triviale*) og Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*). Sidstnævnte er på øen kun set her i ét eneste eksemplar.

Den inderste del af Svømmø Trille består af strandvolde, som har en vegetation bestående af Marehalm, Alm. Kvik, Bidende Stenurt, Lancet-Vejbred (*Plantago lanceolata*) og Ager-Tidsel (*Cirsium*

Her ses den lange retodde med navnet Svømmø Trille. Billedet er taget fra den øverste, sydlige del af vestklinten. På selve stejlklinten mangler generelt vegetation. På stranden ses store sten, udvasket gennem årene. De små og mindre sten indgår nu i Svømmø Trille. Bemærk den brede opskylszone af Ålegræs.

Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning syd mod den østlige del af Avernakø.

arvense). På begge sider af disse strandvolde ligger klinten så tæt på stranden, at der endnu ikke har kunnet dannes strandvolde.

Umiddelbart nordøst for Svømmø Trille er der mellem stranden og klintfoden stenede strandvolde med arter som Strand-Karse, Tand-Mælde, Ager-Snerle, Høj Stenkløver (*Melilotus altissima*), Alm. Knopurt (*Centaurea jacea*) og Ager-Tidsel. Et par steder er der områder, hvor Tagrør dominerer, og flere steder ses Gold Hejre (*Bromus sterilis*), som stammer fra de ovenover liggende marker.

Klintvegetationen

Med undtagelse af den allernordligste samt den nordøstlige del har Store Svømmø klinten, der flere steder når højder på godt 10 meter. Det drejer sig mest om stejl- eller skredklinter, der er under nedbrydning, mod vest visse steder endog kraftigt.

Sydklinten ved Svømmø Trille er ca. 3 meter høj og 100% bevokset med buske af Glat Hunde-Rose, Bukketorn (*Lycium barbarum*) og Alm. Hyld (*Sambucus nigra*). Af urter og græsser kan nævnes Gul Snerre, Rejnfan, Ager-Tidsel og Alm. Katost samt Draphavre (*Arrhenatherum elatius*) og Alm. Hundegræs.

Klinten nordøst for Svømmø Trille er tilbagerykket, stejl og kratbevokset med Glat Hunde-Rose og Landevejs-Poppel (*Populus x canadensis* cv. *serotina*). Fra urtevegetationen kan nævnes Grå Bynke (*Artemisia vulgare*), Vild Gulerod (*Daucus carota*), Gul Snerre, Alm. Markarve (*Arenaria serpyllifolia*), Alm. Pimpinelle (*Pimpinella saxifraga*), Aften-Pragtstjerne og Rejnfan - arter, som

Cirka midt på vestklinten æder havet ved hver vinterstorm sin del af klinten. Her ses tydeligt, hvordan vandet underminerer klinten, så de ovenforliggende dele skrider ned på stranden. I modsætning til den tilbagerykkede klint ved sydsiden når vegetationen på de åbne brudflader her næppe at etablere sig, før havet igen fjerner det nedsunkne materiale.
Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning sydøst.

findes mange steder på øen.

Længere mod nordøst, omtrent syd for kote 15 på kortet side 3, er en ordentlig bid af klinten for mange år siden skredet ned, således at der nu ligger en stor terrasse nogle meter over strandens niveau. Ved foden af stejlklinten ovenfor har en ræv etableret sit bo. Af vegetationen på terrassen kan nævnes Ager-Padderok (*Equisetum arvense*), Rejnfan, Stor Nælde (*Urtica dioica*), Blågrøn Svingel (*Festuca rubra* ssp. *pruinosa*) og Ager-Snerle, ligesom der også er buske af Rynket Rose (*Rosa rugosa*).

På den sydligste del af vestklinten er der mellem skredfladerne åbninger i vegetationen. Af arter herfra kan nævnes Alm. Svinemælk (*Sonchus oleraceus*) og Ager-Svinemælk, Alm. Brandbæger (*Senecio vulgaris*), Horse-Tidsel (*Cirsium vulgare*) og Ager-Tidsel, og nederst, ved foden af klinten, Østersø-Strandsennep, Følfod (*Tussilago farfara*), Vild Gulerod og Ager-Snerle, som dækker store områder, samt Rejnfan. Øverst er der en hel del Digesvalereder, og der er set et par huller, der ligner Tejstens. Klinten har her så høj rejsning, at det er umuligt at undersøge den effektivt.

I et skår lidt længere mod nord vokser masser af Mark-Tusindgylden (*Centaurium erythraea*), Alm. Pimpinelle, Vild Gulerod, Tagrør, Fin Kløver (*Trifolium dubium*), Fåre-Svingel (*Festuca ovina*) samt nogle få Rynket Rose og et eksemplar af en forblæst Sitka-Gran (*Picea sitchensis*).

Fra klinten i den nordre del af vestsiden er der flere skred fra marken ovenfor. Derfor er der her deciderede markukrudtsplanter som Gærde-Valmue (*Papaver dubium*) og Kølle-Valmue (*P. argemone*), Skærm-Vortemælk (*Euphorbia helioscopia*), Ager-Stedmoderblomst (*Viola arvensis*), Hyrdetaske (*Capsella bursa-pastoris*) og Krumhals (*Anchusa arvensis*). Ligeledes er der her set strandvoldsformen af Hejrenæb (*Erodium cicutarium* ssp. *dunense*).

Flere steder er klinten skredet sammen. Fotoet viser et stort skred på sydsiden. En enkelt meget stor moræneblok bliver efterhånden vasket fri af klinten og vil inden mange år gøre mange andre følgeskab og ende på den meget storstenede strand. Bortset fra dele af selve skredklingen og partier med stejlklint, er sydklinten vegetationsdækket. Blandt de vigtigste arter er Vild Gulerod (*Daucus carota*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*), Hare-Kløver (*Trifolium arvense*) og Lancet-Vejbred (*Plantago lanceolata*).

Foto EW, 1. sept. 1993.

Vegetationen på stendiger og i hegn

Ved nordsiden i retningen øst-vest og gennem markerne i retningen nogenlunde nord-syd er der i tidens løb blevet etableret 3 stendiger, tilsyneladende lavet af de forhåndenværende marksten. Der er ikke megen vegetation på dem, da der er for lidt jord mellem dem.

På, men især ved foden af et af de øst-vest-liggende diger vokser nord for den nordøstligste bygning af urter bl.a. Bidende Ranunkel (*Ranunculus acris*) og Stor Nælde, af vedvækster Alm. Hyld, Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*) og Rynket Rose samt Rødgran (*Picea abies*), af hvilke de to sidstnævnte helt sikkert er udplantede. Lidt længere mod vest findes desuden Svine-Mælde (*Atriplex patula*), Småkronet Gedeskæg (*Tragopogon pratensis* ssp. *minor*), Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*) og Hassel (*Corylus avellana*). Lokalt findes Rejnfan i stor mængde.

På og ved et af de syd/nord-gående stendiger vokser Pære (*Pyrus communis*), Alm. Hyld, Stor Nælde, Draphavre og Bukketorn, på det østligste desuden *Rubus vestitus*.

Vegetationen i brakmarker og stubmarker

Mange arter der ikke blev fundet ved de første besøg, dukkede op, da jeg efter høsten i 1994 kunne trave over stubmarkerne i den vestlige og sydvestlige del af øen. Ikke tidligere sete arter som Storkronet Ærenpris (*Veronica persica*), Skive-Kamille (*Chamomilla suaveolens*), Haremad (*Lapsana communis*), Sump-Evighedsblomst (*Gnaphalium uliginosum*), Alm. Spergel (*Spergula arvensis*), Kiddike (*Raphanus raphanistrum*), Ager-Sennep (*Sinapis arvensis*) og Blåstjerne (*Sherardia arvensis*) blev da fundet. For Blåstjerne skal det lige nævnes, at den i 1994 må have haft et utroligt godt år. Den er af mig set lige så mange steder, som i de ca. 30 år, jeg har beskæftiget mig med botanik. Af tidligere sete arter kan nævnes Ager-Stedmoderblomst, Snerle-Pileurt (*Polygonum convolvulus*), Skærm-Vortemælk, Mark-Forglemmigej (*Myosotis arvensis*), Gåsemad, Canadisk Bakkestjerne (*Conyza canadensis*), Krumhals, Gærde-Valmue og Aften-Pragstjerne.

En stor del af den østlige part af øen har indtil for et par år siden været opdyrket. Nu ligger området, som det tidligere er nævnt på side 4, brakt og afgræsses ekstensivt af får. I 1994 var den absolut dominerende art Alm. Hundegræs i store tuer. Derudover var der meget Alm. Hvene, Draphavre, Blød Hejre (*Bromus hordeaceus* ssp. *hordeaceus*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Hvidkløver (*Trifolium repens*), Rødkløver (*T. pratense*), Hare-Kløver (*T. arvensis*), Rejnfan, Alm. Syre (*Rumex acetosa*), Prikbladet Perikon (*Hypericum perforatum*), Alm. Røllike samt Gul og Hvid Snerre (*Galium mollugo*). Om foråret ses Vår-Vikke i stort antal, Femhannet Hønsetarm, Bleg Fuglegræs (*Stellaria pallida*) og Mark-Forglemmigej. I øvrigt huser området om foråret og i forsommeren ynglende måger, som gør deres til, at undersøgelsen af markens flora ikke går stilfærdigt til. I højsommeren, når de tilstedeværende planter gror til, er der - udover guanopåvirk-

Bugtet Kløver (*Trifolium medium*)

Der er fundet 9 arter af Kløver på de 3 "øer". Med undtagelse af Stribet Kløver (*T. striatum*) har jeg set dem alle under mine besøg i 1993 og 1994; men man kan ikke sige, at nogen af dem er særligt almindelige.

ningen – intet tegn på den intense trafik, der kort tid forinden fandt sted.

Vegetationen i og ved vandhullet

Der er kun ét vandhul på Store Svømmø. Det ligger gemt godt bag buske og træer ved det østligste af husene. Buskene er hovedsageligt Gråpil (*Salix cinerea*), træerne et par lave Mirabel (*Prunus cerasifera*). Der er megen skygge, derfor ikke synderligt megen undervegetation. Det drejer sig især om Stor Nælde, Alm. Fuglegræs (*Stellaria media*), Lav Ranunkel (*Ranunculus repens*), Fløjlsgræs samt vandplanter som Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*), Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*); derudover nogle få bestande af Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*). Om foråret er der mange Alm. Vorterod (*Ficaria verna* ssp. *verna*) og Vedbend-Ærenpris (*Veronica hederifolia* ssp. *hederifolia*). Besynderligt var i 1994 en stor forekomst af Alm. Ært, men de har nok efter at være blevet smidt der i den tidlige sommer haft gavn af den lange sommervarme og derfor blevet så livskraftige.

Den botaniske undersøgelse af Store Svømmø

Palle Gravesen nævner i Fynsbindet "Oversigt over Botaniske Lokalteter" ingen plantearter fra Store Svømmø, men der har dog inden mine besøg været botaniseret på øen.

Den 18. og 19. juli 1921 besøgte forfatteren Achton Friis og maleren Johannes Larsen Store Svømmø. Fra opholdet nævnes 7 arter, bl.a. Strand-Mandstro (*Eryngium maritimum*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Vild Gulerod (*Daucus carota*) og Bukketorn (*Lycium barbarum*). Alle de arter, han nævner, er senere genfundet. Når en art er set af Achton Friis, er det i listen markeret med "1921 (AF)".

I 1965 besøgte Alfred Hansen og Anfred Pedersen Lille Svømmø, Græsholm og Store Svømmø. Deres omfattende floraliste fra turen indeholder 185 arter. De arter, Alfred Hansen og Anfred Pedersen så i 1965, er markeret med 1965 (AH & AP). Et af deres fund er omtalt i Botanisk Tids-

Svømmende Vandaks (*Potamogeton natans*)

findes i og ved det lille, godt skjulte vandhul ved den østligste hus – vel blot et sommerhus. Arter som Gråpil (*Salix cinerea*), Eng-Rottehale (*Phleum pratense*), Manna-Sødgræs (*Glyceria fluitans*), Vand-Pileurt (*Polygonum amphibium*), Alm. Mangeløv (*Dryopteris filix-mas*) er på Svømmø-erne kun fundet på dette sted. Det samme gælder Alm. Ært (*Pisum sativum*), som næppe senere vil kunne findes her.

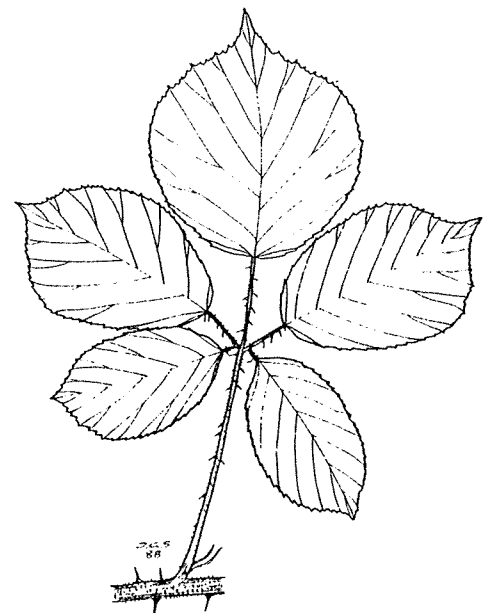

skrift 61:306. Det drejer sig om Strand-Nellike (*Dianthus superbus*), som de fandt på Lille Svelmø. Strand-Siv (*Juncus maritimus*) er vel også i 1965 set på Lille Svelmø eller Græsholm, da det kun er dér, den er fundet senere. 43 af deres fund er ikke set senere, hverken på Store Svelmø, Græsholm eller Lille Svelmø. Da de ikke skelner mellem de tre "øer", er det ikke muligt at opdele fundene på de enkelte øer, hvorfor de alle er anført under Store Svelmø. For nogle af de 43 arter er grunden til, at de ikke er blevet genfundet, "indlysende", da de i 1960'erne var almindelige, men siden er blevet mindre almindelige, ret sjældne eller sjældne. At arter som Ager-Kål (*Brassica campestris*), Sort Sennep (*Brassica nigra*) og Blå Arve (*Anagallis arvensis* ssp. *foemina*) er forsvundne, er generelt for hele landet. Henrik Tranberg fandt dog i 1989 Sort Sennep. Nogle arter som Kær-Svinemælk (*Sonchus palustris*), Kvan (*Angelica archangelica* ssp. *litoralis*), Liden Burre (*Arctium minus*) og Alm. Hjertegræs (*Briza media*) er så iøjnefaldende, at det må antages, at de af en eller anden årsag ikke mere findes på øerne. Tilbage er en lang række arter, der stadig burde være der. Det drejer sig f.eks. om Alm. Kamgræs (*Cynosurus cristatus*), Blåhat (*Knautia arvensis*), Alm. Dværgløvefod (*Aphanes arvensis*), Hulsvøb (*Chaerophyllum temulentum*) og Liden Tvetand (*Lamium amplexicaule*). Jeg har bare ikke kunnet finde dem.

Den 16. sept. 1986 besøgte Erik Vinther, Fyns Amtskommune, øerne. Besøget var et led i registreringen af amtets strandenge. Heller ikke han lavede særskilte lister fra øerne. Derfor er også hans fund med nogle få undtagelser opført under Store Svelmø. Undtagelserne er Strand-Nellike, som han fandt på Lille Svelmø, Drue-Gåsefod (*Chenopodium botryodes*) og Strand-Siv (*Juncus maritimus*), begge fra Græsholm (Henrik Tranberg meddelt). Hans fund omfatter 64 arter og er i floralisten mærket 1986 (EV). Blandt dem er der disse 5 arter, som på de 3 øer kun er set af ham: Vild Løg (*Allium oleraceum*), Drue-Gåsefod, Smalbladet Kællingetand (*Lotus tenuis*), Eng-Brandbæger (*Senecio jacobaea*) og Tandbælg (*Sieglingia decumbens*). 2 andre arter, Eng-Rapgræs (*Poa pratensis* ssp. *pratensis*) og Strandgåsefod (*Suaeda maritima*) er fundet af hhv. Henrik Tranberg på Lille Svelmø og af mig på Græsholm. Mon ikke også de fandt dem dette sted.

Den 27. juli 1989 besøgte Henrik Tranberg øerne. Formålet med besøget var primært at undersøge overdrevsvegetationen. Under besøget noterede han 60 arter, heraf 50 på Store Svelmø og 27 på Lille Svelmø. Hans arter er mærket 1989 (HT).

Under mine ekskursioner til øen den 1. sept. 1993, 7. maj 1994, 26. maj 1994 og den 4. sept. 1994 har jeg set 215 taxa, heraf 41, der tilhører slægten Mælkebøtte (*Taraxacum*). Ses der bort fra mælkebøtter, er 57 arter ikke tidligere set på øen. Nogle er tidligt blomstrende arter som Vår-Gæslingeblostm (*Erophila verna*), Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Vår-Brandbæger (*Senecio vernalis*) og Vår-Vikke (*Vicia lathyroides*) - alle arter, der hurtigt efter blomstringen visner. Andre tilhører den gruppe arter, der stadig er under udbredelse. Det gælder arter som Canadisk Bækkestjerne (*Conyza canadensis*) og Strandkål (*Crambe maritima*). En enkelt art har nydt godt af de brakmarker, der i de sidste par år har "prydet" det dan-

Rubus vestitus

Selv om der er ca. 1 km stendiger på Store Svelmø, er der kun fundet en brombærart, nemlig *Rubus vestitus*, som har sin største, danske udbredelse i den sydlige, specielt sydøstlige del af landet. På Store Svelmø er den kun set på og ved det østligste af de nord/syd-gående stendiger.

ske landskab. Det drejer sig om Kugle-Museurt (*Filago vulgaris*). En anden gruppe rummer et mindre antal indigene/anthropochore arter som Skvalderkål (*Aegopodium podagraria*), Strand-Malurt (*Artemisia maritima*), Bitter Bakkestjerne (*Erigeron acre*), Skønbægret Mælde (*Atriplex hastata*) og Melet Mælde (*A. triangularis*) samt Gederams (*Chamaenerion angustifolium*). Den sidste gruppe består af forvildede arter som Påskelilje (*Narcissus pseudonarcissus*) og Pinselilje (*N. poeticus*), Raps (*Brassica napus* ssp. *napus*), Solsikke (*Helianthus annuus*) og Alm. Byg (*Hordeum vulgare*). Alle de arter, jeg har set på Store Svømmø, er markeret med et !

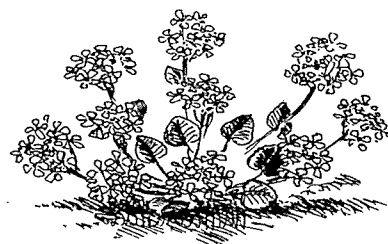
Floraliste for Store Svømmø

- Achillea millefolium* (Alm. Røllike) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Aegopodium podagraria (Skvalderkål) – !
Aethusa cynapium (Hunde-Persille) – 1965 (AH & AP).
Agrimonia eupatoria (Alm. Agermåne) – 1965 (AH & AP).
Agrostis gigantea (Stortoppet Hvene) – 1965 (AH & AP).
 – *stolonifera* (Krybhvene) – 1965 (AH & AP) – !
 – *tenuis* (Alm. Hvene) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Aira praecox (Tidlig Dværgbunke) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Allium oleraceum (Vild Løg) – 1986 (EV).
 – *scorodoprasum* (Skov-Løg) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – *vineale* (Sand-Løg) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Alopecurus geniculatus (Knæbøjjet Rævehale) – 1965 (AH & AP).
Anagallis arvensis ssp. *arvensis* (Rød Arve) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – ssp. *foemina* (Blå Arve) – 1965 (AH & AP).
Anchusa arvensis (Krumhals) – 1965 (AH & AP) – !
Angelica archangelica ssp. *litoralis* (Kvan) – 1965 (AH & AP).
Anthemis arvensis (Ager-Gåseurt) – 1965 (AH & AP) – !
Anthoxanthum odoratum (Vellugtende Gulaks) – 1965 (AH & AP).
Anthriscus sylvestris (Vild Kørvel) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Aphanes arvensis (Alm. Dværgløvefod) – 1965 (AH & AP).
Arabidopsis thaliana (Gåsemad) – 1965 (AH & AP) – !
Arctium minus (Liden Burre) – 1965 (AH & AP).
Arenaria serpyllifolia (Alm. Markarve) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Armeria maritima ssp. *elongata* (Vej-Engelskræs) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Arrhenatherum elatius (Alm. Draphavre) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Artemisia maritima (Strand-Malurt) – !
 – *vulgaris* (Grå Bynke) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Aster tripolium (Strand-Asters) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
Atriplex deltoidea (Tand-Mælde) – 1965 (AH & AP) – !
 – *hastata* = *A. calotheca* (Skønbægret Mælde) – !
 – *latifolia* s.str. (Spydbladet Mælde) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
 – *litoralis* (Strand-Mælde) – 1921 (AF) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
 – *patula* (Svine-Mælde) – 1965 (AH & AP) – !
 – *triangularis* s.str. (Melet Mælde) – !

- Bellis perennis** (*Tusindfryd*) – 1965 (AH & AP) – !
Brassica campestris (*Ager-Kål*) – 1965 (AH & AP).
 – **napus ssp. napus** (*Raps*) – !
 – **nigra** (*Sort Sennep*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT).
Briza media (*Alm. Hjertegræs*) – 1965 (AH & AP).
Bromus erectus (*Opret Hejre*) – 1965 (AH & AP).
 – **hordeaceus ssp. hordeaceus** (*Blød Hejre*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Bromus sterilis (*Gold Hejre*) – 1989 (HT) – !
Cakile maritima ssp. baltica (*Østersø-Strandsennep*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Calystegia sepium (*Gærde-Snerle*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
Campanula rotundifolia (*Liden Klokke*) – 1965 (AH & AP).
Capsella bursa-pastoris (*Hyrdetaske*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Carduus crispus (*Kruset Tidsel*) – 1989 (HT).
Carex hirta (*Håret Star*) – 1965 (AH & AP).
Carlina vulgaris (*Bakketidsel*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
Centaurea jacea (*Alm. Knopurt*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
 – **scabiosa** (*Stor Knopurt*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Centaureum erythraea (*Mark-Tusindgylden*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Cerastium fontanum ssp. triviale (*Alm. Hønsetarm*) – !
 – **glomeratum** (*Opret Hønsetarm*) – !
 – **semidecandrum** (*Femhannet Hønsetarm*) – 1965 (AH & AP) – !
Chaerophyllum temulentum (*Hulsvøb*) – 1965 (AH & AP).
Chamaenerion angustifolium (*Gederams*) – !
Chamomilla suaveolens (*Skive-Kamille*) – 1965 (AH & AP) – !
Chenopodium album (*Hvidmelet Gåsefod*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **rubrum** (*Rød Gåsefod*) – !

Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*)

findes på Store Svømmø især på de sandede-småstenede strandvolde på den smalle tange til Græsholm samt på strandoverdrevet nord for bygningerne. Det nævnes i TBU-afhandlingen vedrørende korsblomsternes udbredelse i Danmark (Pedersen 1958), at der ofte ses meget store eksemplarer i og på opskyllet, rådnende tang. Det er også set på Store Svømmø. Af arter, der plejer at vokse sammen med Dansk Kokleare, kan fra den nordøstlige del af Store Svømmø nævnes Strandarve (*Honckenya peploides*), Bidende Stenurt (*Sedum acre*), Femhannet Hønsetarm (*Cerastium semidecandrum*), Tidlig Dværgbunke (*Aira praecox*) og Tandfri Vårsalat (*Valerianella locusta*) samt to af vore almindeligste Sandmælkebøtter tilhørende hhv. sektion Erythrosperma og sektion Obliqua, nemlig *Taraxacum brachyglossum* og *T. platyglossum*.

Chrysanthemum segetum (*Gul Okseøje*) – 1965 (AH & AP).
Cichorium intybus (*Cikorie*) – 1965 (AH & AP) – !
Cirsium arvense (*Ager-Tidsel*) – 1986 (EV) – !
 – – var. **horridum** – 1965 (AH & AP).
 – **vulgare** (*Horse-Tidsel*) – 1965 (AH & AP) – !
Cochlearia danica (*Dansk Kokleare*) – 1965 (AH & AP) – !
Convolvulus arvensis (*Ager-Snerle*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Conyza canadensis (*Canadisk Bakkestjerne*) – !
Corylus avellana (*Hassel*) – !
Crambe maritima (*Strandkål*) – !
Crataegus monogyna (*Engriflet Hvidtjørn*) – 1965 (AH & AP) – !
Crepis capillaris (*Grøn Høgeskæg*) – 1965 (AH & AP) – !
Cynosurus cristatus (*Alm. Kamgræs*) – 1965 (AH & AP).
Dactylis glomerata (*Alm. Hundegræs*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Daucus carota (*Vild Gulerod*) – 1921 (AF) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Descurainia sophia (*Finbladet Vejsennep*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Dianthus deltoides (*Bakke-Nellike*) – 1965 (AH & AP).
Dryopteris filix-mas (*Alm. Mangeløv*) – !
Eleocharis palustris ssp. **vulgaris** (*Alm. Sumpstrå*) – 1965 (AH & AP).
Elytrigia junceiforme (*Strand-Kvik*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
 – – x **repens** (*Hybrid-Kvik*) – 1965 (AH & AP).
 – **repens** (*Alm. Kvik*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Equisetum arvense (*Ager-Padderok*) – 1989 (HT) – !
Erigeron acer (*Bitter Bakkestjerne*) – !
Erodium cicutarium ssp. **dunense** (*Hejrenæb*) – 1965 (AH & AP) – !
Erophila verna (*Vår-Gæslingeblomst*) – !
Eryngium maritimum (*Strand-Mandstro*) – 1921 (AF) – 1965 (AH & AP).
Euphorbia helioscopia (*Skærm-Vortemælk*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **peplus** (*Gaffel-Vortemælk*) – 1965 (AH & AP).
Festuca arundinacea (*Strand-Svingel*) – 1965 (AH & AP) – !

Strandkål (*Crambe maritima*)

Hverken Achton Friis – som ellers nok plejer at nævne de meget iøjnefaldende arter – eller Alfred Hansen, Anfred Pedersen, Erik Vinther og Henrik Tranberg angiver Strandkål fra nogen af øerne. Jeg har da også kun fundet den et par steder i meget begrænset mængde, så det tyder nok på, at den endnu ikke for alvor har etableret sig. Et af dens få voksesteder er i sandet mellem store sten, hvor vestklinten flader ud i nord.

- Festuca ovina** (*Fåre-Svingel*) - !
 - **rubra** ssp. **pruinosa** (*Blågrøn Svingel*) - !
 - - ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - 1989 (HT) - !
 - **trachyphylla** (*Bakke-Svingel*) - 1965 (AH & AP).
Ficaria verna ssp. **verna** (*Alm. Vorterod*) - !
Filago vulgaris (*Kugle-Museurt*) - !
Galanthus nivalis (*Vintergæk*) - !
Galeopsis bifida (*Skov-Hanekro*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - !
Galinsoga quadriradiata (*Kirtel-Kortstråle*) - 1965 (AH & AP).
Galium aparine (*Burre-Snerre*) - 1965 (AH & AP) - !
 - **mollugo** (*Hvid Snerre*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - 1989 (HT) - !
 - - **x verum** - 1965 (AH & AP).
 - **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) - 1921 (AF) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - 1989 (HT) - !
Geranium pusillum (*Liden Storkenæb*) - !
Glaux maritima (*Sandkryb*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - 1989 (HT) - !
Glechoma hederacea (*Korsknap*) - 1965 (AH & AP).
Glyceria fluitans (*Manna-Sødgræs*) - 1965 (AH & AP) - !
Gnaphalium uliginosum (*Sump-Evighedsblomst*) - 1965 (AH & AP) - !
Helianthus annuus (*Solsikke*) - !
Hieracium pilosella (*Håret Høgeurt*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV).
Hippophaë rhamnoides (*Havtorn*) - 1989 (HT) - ! (plantet).
Holcus lanatus (*Fløjlsgræs*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - !
Honckenya peploides (*Strandarve*) - 1921 (AF) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - !
Hordeum vulgare (*Alm. Byg*) - !
Hypericum perforatum (*Prikbladet Perikon*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - !
Hypochoeris radicata (*Alm. Kongepen*) - 1965 (AH & AP).
Juncus bufonius (*Tudse-Siv*) - 1965 (AH & AP).
 - **gerardi** (*Harril*) - 1965 (AH & AP) - 1986 (EV) - !

Strand-Mandstro (*Eryngium maritimum*)

Den 18. og 19. juli 1921 besøgte Achton Fiis og maleren Johannes Larsen Store Svelmø. De fleste af de emner, de i 3-binds værket "De danskes Øer" beskæftiger sig med, er af kulturel og folkløristisk art. Fuglene har dog også en fremtrædende plads, medens der oftest kun er nævnt ganske få plantearter. I artiklen om Store Svelmø således Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Vild Gulerod (*Daucus carota*), "buskagtige grupper af Krageklo" (vel *Ononis spinosa*), Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*), Strandarve (*Honckenya peploides*), Bukketorn (*Lycium barbarum*) samt "den sjældne Strand-Mandstro" (*Eryngium maritimum*). Den sidstnævnte fandt de ved sydvestsiden. Det er den eneste af deres arter, jeg ikke har kunnet genfinde.

Juncus maritimus (*Strand-Siv*) – 1965 (AH & AP).
Knautia arvensis (*Blåhat*) – 1965 (AH & AP).
Lamium amplexicaule (*Liden Tvetand*) – 1965 (AH & AP).
 – **purpureum** (*Rød Tvetand*) – !
Lapsana communis (*Haremad*) – 1965 (AH & AP) – !
Leontodon autumnalis (*Høst-Borst*) – 1965 (AH & AP) – !
Lepidium latifolium (*Strand-Karse*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Leucanthemum vulgare (*Hvid Okseøje*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT).
Leymus arenarius (*Marehalm*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Linaria vulgaris (*Alm. Torskemund*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Lolium perenne (*Alm. Rajgræs*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Lotus corniculatus (*Alm. Kællingetand*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
 – **tenuis** (*Smalbladet Kællingetand*) – 1986 (EV).
Luzula campestris (*Mark-Frytle*) – 1965 (AH & AP).
Lycium barbarum (*Bukketorn*) – 1921 (AF) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Malva sylvestris (*Alm. Katost*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
Medicago lupulina (*Humle-Sneglebælg*) – 1965 (AH & AP) – !
Melilotus altissima (*Høj Stenkløver*) – 1965 (AH & AP) – !
Mentha aquatica (*Vand-Mynte*) – 1965 (AH & AP).
Myosotis arvensis (*Mark-Forglemmigej*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **stricta** (*Rank Forglemmigej*) – !
Narcissus poëticus (*Pinselilje*) – !
 – **pseudonarcissus** (*Påskelilje*) – !
Ononis repens (*Mark-Krageklo*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **spinosa** (*Strand-Krageklo*) – 1921 (AF) – 1965 (AH & AP).
Papaver argemone (*Kølle-Valmue*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **dubium** (*Gærde-Valmue*) – 1965 (AH & AP) – !
Phleum pratense (*Eng-Rottehale*) – 1965 (AH & AP) – !
Phragmites australis (*Tagrør*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Picea abies (*Rødgran*) – !
 – **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – !
Pimpinella saxifraga (*Alm. Pimpinelle*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Pisum sativum (*Alm. Ært*) – !

Høj Stenkløver (*Melilotus altissima*)

har jeg kun set ét sted på Store Svelmø. Den vokser øverst på den stenede strand omtrent syd for kote 15 på kortet side 3. Af andre arter fra dette område kan nævnes Strand-Karse (*Lepidium latifolium*), Tand-Mælde (*Atriplex deltoidea*), Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*), Tagrør (*Phragmites australis*) og Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*).

- Plantago lanceolata** (*Lancet-Vejbred*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
- **major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – 1986 (EV) – !
  - –   ssp. **pleiosperma** – 1965 (AH & AP).
  - **maritima** (*Strand-Vejbred*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
- Poa annua** (*Enårig Rapgræs*) – 1965 (AH & AP) – !
- **compressa** (*Fladstrået Rapgræs*) – 1965 (AH & AP).
  - **pratensis** ssp. **pratensis** (*Eng-Rapgræs*) – 1986 (EV).
  - **subcoerulea** (*Blågrøn Rapgræs*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
- Polygonum amphibium** (*Vand-Pileurt*) – !
- **aviculare** ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
  - **convolvulus** (*Snerle-Pileurt*) – 1965 (AH & AP) – !
  - **persicaria** (*Fersken-Pileurt*) – 1965 (AH & AP).
- Populus x canadensis** cv. **serotina** (*Landevejs-Poppel*) – !
- Potamogeton natans** (*Svømmende Vandaks*) – 1965 (AH & AP) – !
- Potentilla anserina** (*Gåse-Potentil*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
- **argentea** ssp. **demissa** (*Glat Potentil*) – 1965 (AH & AP).
  - **reptans** (*Krybende Potentil*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
- Prunella vulgaris** (*Alm. Brunelle*) – 1965 (AH & AP).
- Prunus cerasifera** (*Mirabel*) – !
- **domestica** ssp. **insititia** (*Kræge*) – !
  - **spinosa** (*Slåen*) – 1965 (AH & AP) – !
- Puccinellia distans** (*Udspærret Annelgræs*) – 1965 (AH & AP).
- **maritima** (*Strand-Annelgræs*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
  - **retroflexa** (*Slap Annelgræs*) – 1965 (AH & AP).
- Pyrus communis** (*Pære*) – ! (vildtvoksende).
- Ranunculus acris** (*Bidende Ranunkel*) – 1965 (AH & AP) – !
- **bulbosus** (*Knold-Ranunkel*) – !
  - **repens** (*Lav Ranunkel*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
  - **sardous** (*Stivhåret Ranunkel*) – !
- Raphanus raphanistrum** (*Kiddike*) – 1965 (AH & AP) – !
- Rosa canina** ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- **rugosa** (*Rynket Rose*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
- Rubus caesius** (*Korbær*) – !
- **idaeus** (*Hindbær*) – !
  - **vestitus** (*Brombær, sect. Rubus*) – 1965 (AH & AP) – !
- Rumex acetosa** (*Alm. Syre*) – 1965 (AH & AP) – !
- **acetosella** (*Rødknæ*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
  - **crispus** (*Kruset Skræppe*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
  - **obtusifolius** (*Butbladet Skræppe*) – 1965 (AH & AP).
  - **thyrsoflorus** (*Dusk-Syre*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT).
- Sagina procumbens** (*Alm. Firling*) – 1965 (AH & AP).
- Salicornia europaea** (*Alm. Salturt*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
- Salix cinerea** (*Grå Pil*) – 1965 (AH & AP) – !
- Sambucus nigra** (*Alm. Hyld*) – 1965 (AH & AP) – !
- Saxifraga granulata** (*Kornet Stenbræk*) – !
- Scirpus maritimus** (*Strand-Kogleaks*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV).
- Scleranthus annuus** (*Enårig Knavel*) – 1965 (AH & AP).
- Sedum acre** (*Bidende Stenurt*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
- Senecio jacobaea** (*Eng-Brandbæger*) – 1986 (EV).

- Senecio vernalis** (*Vår-Brandbæger*) – !
 – **vulgaris** (*Alm. Brandbæger*) – 1965 (AH & AP) – !
Sherardia arvensis (*Blåstjerne*) – 1965 (AH & AP) – !
Sieglingia decumbens (*Tandbælg*) – 1986 (EV).
Silene alba (*Aften-Pragtstjerne*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
 – **noctiflora** (*Nat-Limurt*) – 1965 (AH & AP).
Sinapis arvensis (*Ager-Sennep*) – !
Solanum nigrum (*Sort Natskygge*) – 1965 (AH & AP).
Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
 – **asper** (*Ru Svinemælk*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **oleraceus** (*Alm. Svinemælk*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **palustris** (*Kær-Svinemælk*) – 1965 (AH & AP).
Spergula arvensis (*Alm. Spergel*) – 1965 (AH & AP) – !
Spergularia marina (*Kødet Hindeknæ*) – 1965 (AH & AP).
 – **media** (*Vingefrøet Hindeknæ*) – 1965 (AH & AP).
Stachys palustris (*Kær-Galtetand*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
Stellaria graminea (*Græsbladet Fladstjerne*) – 1965 (AH & AP).
 – **media** (*Alm. Fuglegræs*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **pallida** (*Bleg Fuglegræs*) – !
Suaeda maritima (*Strandgåsefod*) – 1986 (EV).
Syringa vulgaris (*Syren*) – 1989 (HT) – !
Tanacetum vulgare (*Rejnfan*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – 1989 (HT) – !
Taraxacum, sect. **Erythrosperma** (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
Taraxacum brachyglossum – !
 – **proximum** – !
Taraxacum, sect. **Obliqua** (*Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
Taraxacum platyglossum – !
Taraxacum, sect. **Hamata** (*Krogfliget Mælkebøtte*):
 – **fusciflorum** – !
 – **hamatiforme** – !
Taraxacum, sect. **Ruderalia** (*Fandens Mælkebøtte*):
Taraxacum acroglossum – !
 – **adiantifrons** – !
 – **adjunctum** – !
 – **alatum** – !
 – **amphilobum** – !
 – **ancistrolobum** – !
 – **angustisquameum** – !
 – **caloschistum** – !
 – **canoviride** – !
 – **coartatum** – !
 – **corynodes** – !
 – **cyanolepis** – !
 – **distinctilobum** – !
 – **ekmanii** – !
 – **fasciatum** – !
 – **fridenii** – !
 – **fulgidum** – !
 – **haematicum** – !
 – **laeticolor** – !

- Taraxacum lingulatum** – !
 – **obliquilobum** – !
 – **ostenfeldii** – !
 – **pallescens** – !
 – **planum** – !
 – **polyodon** – !
 – **procerisquameum** – !
 – **purpureum** – !
 – **rhodopodium** – !
 – **scotiniforme** – !
 – **sellandii** – !
 – **sinuatum** – !
 – **stereodes** – !
 – **subleucopodium** – !
 – **subpatens** – !
 – **undulatum** – !
 – **vastisectum** – !
Tragopogon pratensis ssp. **minor** (*Småkronet Gedeskæg*) – !
 – – ssp. **pratensis** (*Eng-Gedeskæg*) – 1965 (AH & AP).
Trifolium arvense (*Hare-Kløver*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **campestre** (*Gul Kløver*) – 1965 (AH & AP) – 1989 (HT) – !
 – **dubium** (*Fin Kløver*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **fragiferum** (*Jordbær-Kløver*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **hybridum** ssp. **hybridum** (*Alsike-Kløver*) – !
 – **medium** (*Bugtet Kløver*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **pratense** (*Rødkløver*) – 1965 (AH & AP) – !
Trifolium repens (*Hvidkløver*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
 – **striatum** (*Stribet Kløver*) – 1965 (AH & AP).
Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*) – 1965 (AH & AP).
Tripleurospermum inodorum (*Lugtløs Kamille*) – 1965 (AH & AP) – 1986 (EV) – !
 – **maritimum** ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – 1965 (AH & AP) – !
Tussilago farfara (*Følfod*) – 1965 (AH & AP) – !
Urtica dioica (*Stor Nælde*) 1965 (AH & AP) – !
 – **urens** (*Liden Nælde*) – 1965 (AH & AP).
Valerianella locusta (*Tandfri Vårsalat*) – 1989 (HT) – !
Veronica agrestis (*Flerfarvet Ærenpris*) – 1965 (AH & AP).
 – **arvensis** (*Mark-Ærenpris*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **hederifolia** ssp. **hederifolia** (*Vedbend-Ærenpris*) – !
 – **persica** (*Storkronet Ærenpris*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **serpyllifolia** (*Glat Ærenpris*) – !
Vicia angustifolia (*Smalbladet Vikke*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **cracca** (*Muse-Vikke*) – 1965 (AH & AP).
 – **hirsuta** (*Tofrøet Vikke*) – 1965 (AH & AP) – !
 – **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – !
Viola arvensis (*Ager-Stedmoderblomst*) – 1965 (AH & AP) – !
Zostera angustifolia (*Smalbladet Bændeltang*) – !
 – **marina** (*Alm. Bændeltang*) – !

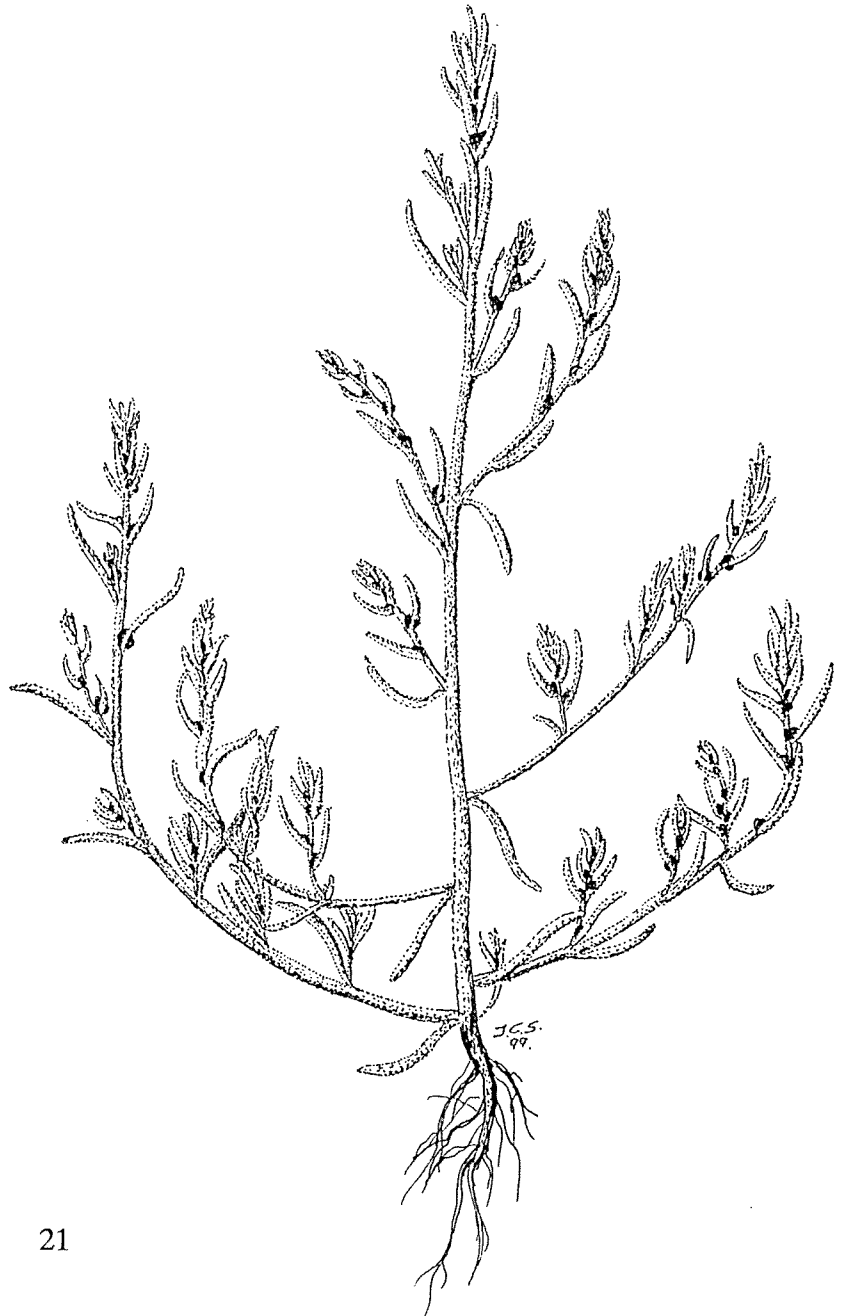
Græsholm

Græsholm er på ca. 2 hektar og er en moræneø med en største højde på ca. 3 meter, men hovedparten af øens areal udgøres dog af marint forland i form af afspærringsforland nord og syd for strandsøen ved Lille Vejle. Afspærringsforlandet incl. strandsøen er opstået ved af-snrøring, da 2 krumodder i sin tid mødtes. Til det marine forland hører også de to drag, der er forbindelsen til hhv. Store og Lille Svelmø. På Geodætisk Instituts målebordsblad, jf. side 3, der har fået tilføjet rettelser i 1964-65 og sidst i 1969, ses, at disse drag på smalleste sted kun er ca. 25 meter brede. Markvejen er naturligt nok anlagt på dragene, og den er vel ikke altid lige farbar. Achton Friis skrev da også, at "Det er højvande, og hjulsporene, som fører over Drejet til Lille Svelmø er vandfyldte og står som skinnende striber". Med Drejet mente han Græsholm. Siden da er Græsholm ved kunstig påfyldning - bygningsaffald og halmballer - og naturlig aflejring blevet både bredere og højere. I Andersen et al's. beskrivelse nævnes da også, at "Græsholm udvider sig med et oddekompleks mod nordvest" og "oddedannelsen ved Græsholm er udtalt". Helt præcist at vide, hvor grænsen mod hhv. Store og Lille Svemø skal være, er vanskeligt at afgøre. I min beskrivelse af Græsholm er afgrænsningerne, som jeg opfatter dem - på kortet side 3 markeret med en streg.

I nedenstående florabeskrivelse er kun kursiveret de latinske navne på arter, jeg ikke har set på Store Svelmø.

Tangurt (*Bassia hirsuta*)

har jeg, jf. min artikel i URT 4, 1994, i 1994 set på over 20 lokaliteter, især i det sydfynske, men bl.a. også på småøer i Limfjorden, på Egholm nord for Bågård i Lille Bælt, på Illum i Helnæs Bugt og på Storeholm ved Ristinge. På Græsholm var der mest Tangurt i den lille strandsø syd for Lille Vejle. Strandsøen var ved det sidste besøg den 4. sept. 1994 relativt vandfyldt. Her fandtes Tangurt i stor mængde sammen med Alm. Salturt (*Salicornia europaea*) og Kortakset Salturt (*S. ramosissima*) samt Udspærret Annelgræs (*Puccinellia distans*), sidstnævnte dog kun, hvor Tangurt og Salturt ikke dannede for kompakte bevoksninger. På andre af dens danske voksesteder er der derimod set store områder, hvor Tangurt fandtes i utrolige mængder uden chance for andre arter.

Beskrivelse af floraen på Græsholm

I maj måned er det noget af en prøvelse at passere Græsholm, idet området da er yngleplads for tusinder af Storm-, Sølv- og Hættemåger. Ikke nok med, at der er et djævelsk spektakel. Adskillige gange er fuglene i deres forsøg på at beskytte æg og unger betænkeligt nærgående i deres angreb. Overalt, ja selv i kanten af markvejen, er der reder. Der er for at undgå færdsel i de tætteste kolonier muligvis områder med tidligt blomstrende arter, jeg ikke har set.

Draget er på det bredeste sted ca. 20 meter med en største højde på ca. $\frac{3}{4}$ meter. I tiden siden Andersen et al.'s beskrivelse af Græsholm er den yngre krumodde ved nordsiden – med undtagelse af den alleryderste del – blevet dækket af vegetation, ligesom der nu også er ved at blive dannet en sideodde på krumoddens sydside. Denne sideodde når næsten helt over til det egentlige Græsholm. Stort set hele den lange krumodden er opbygget af sand. På indersiden er der strandengsvegetation med Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Trehage (*Triglochin maritimum*), Strand-Mælde, Sandkryb, Strand-Karse, Alm. Salturt (*Salicornia europaea*) og Strandgåsefod (*Suaeda maritima*). I lavninger farver de 2 sidstnævnte sammen med Tangurt (*Bassia hirsuta*) i eftersommeren store dele af området rødt.

Den lange krumodde giver læ for den fremherskende vestenvind, så der ved nordsiden af draget findes strandengsvegetation med masser af Strand-Asters, Strand-Annelgræs, Strand-

Fotoet viser strandsøen på Græsholm, lige syd for Lille Vejle. På besøgstidspunktet var den næsten udtørrede strandsø rød af høstfarvede Alm. Salturt og Kortakset Salturt (*Salicornia europaea* og *S. ramosissima*). I både 1993 og 1994 fandtes desuden talrige Tangurt (*Bassia hirsuta*), som gav deres bidrag til rødfarvningen. Det er her, at Erik Vinther og Henrik Tranberg tidligere har set Drue-Gåsefod (*Chenopodium botryodes*). Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning syd.

Vejbred og Strand-Karse samt nogle mindre bevoksninger af Tagrør og Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*), ligesom der også er en enkelt bevoksning af Strand-Siv (*Juncus maritimus*).

Den højestliggende del, der består af morænesand, er bevokset med arter som Gul Snerre, Marehalm, Strand-Kvik (*Elytrigia junceiforme*), Kruset Skræppe, Strandarve, Østersø-Strand-sennep, Hare-Kløver, Dansk Kokleare samt et par eksemplarer af Strandkål.

En del af disse arter ses også på selve Græsholm. Derudover findes på og ved vejen og på de højestliggende partier af strandoverdrevet Liden Klokke (*Campanula rotundifolia*), Krybende Potentil (*Potentilla reptans*), Vellugtende Gulaks (*Anthoxanthum odoratum*), Mark-Frytle (*Luzula campestris*) og Bakke-Nellike (*Dianthus deltoides*), som jeg alle ikke har fundet på Store Svelmø, Alm. Katost, Alm. Syre, Alm. Vej-Pileurt (*Polygonum aviculare* ssp. *aviculare*), Alm. Brand-bæger, Kornet Stenbræk, Femhannet Hønsetarm og Dansk Kokleare. Her er mange rød- og gråfrugtede Sand-Mælkebøtter, nemlig *Taraxacum brachyglossum* og *T. proximum* som repræsentanter for de rødfrugtede og *T. platyglossum* som repræsentant for de gråfrugtede.

I den sydlige del af Græsholm findes et mindre, men smukt strandoverdrevsområde. Om foråret er der masser af Vej-Engelskgræs, Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*), Gåsemad, Vår-Vikke, Tandfri Vårsalat, Sand-Løg (*Allium vineale*), Vellugtende Gulaks og Gul Snerre. Senere på året er det jævnt kedeligt med få, dominerende arter.

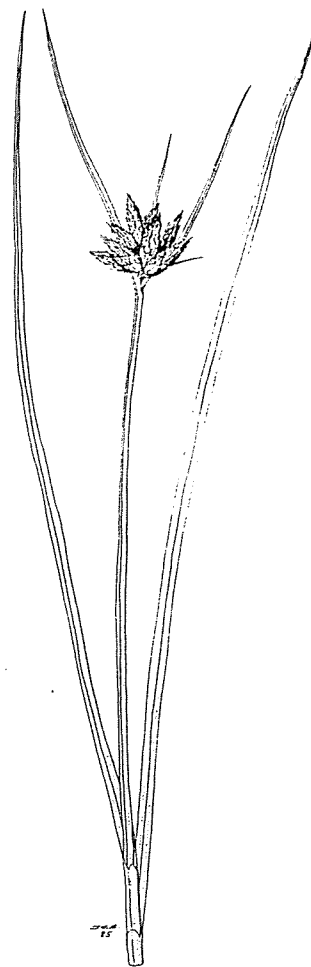
Ved Græsholm's østside er der i store opskylsmasser af Ålegræs meget høje og kraftige Strand-Mælde. Tæt herved findes strand-søen, som i 1993 og 1994 rummede masser af Tangurt. Derudover skal blot nævnes Alm. Salturt, Strand-Kogleaks og Udspærret Annelgræs (*Puccinellia distans*).

Af buske er der på Græsholm dannet et lille krat af Rynket Rose og Glat Hunde-Rose samt nogle små bevoksninger af *Rubus vestitus*.

Fra Græsholm er der med sikkerhed kendt 59 arter. Da jeg har set alle 59, er der ikke anvendt noget symbol.

Strand-Kogleaks (*Scirpus maritimus*)

har jeg kun set på Græsholm og på Lille Svelmø. På Græsholm vokser den i strandkanten i vigen, i læ af den lange krumodde, sammen med Strand-Asters (*Aster tripolium*), Strand-Annelgræs (*Puccinellia maritima*), Strand-Vejbred (*Plantago maritima*), Strand-Karse (*Lepidium latifolium*) og Tagrør (*Phragmites australis*).

Floraliste for Græsholm

Agrostis stolonifera (Krybhvene)
Allium vineale (Sand-Løg)
Anthoxanthum odoratum (Vellugtende Gulaks)
Arabidopsis thaliana (Gåsemad)
Armeria maritima ssp. *elongata* (Vej-Engelskgræs)
Aster tripolium (Strand-Asters)
Atriplex litoralis (Strand-Mælde)
Bassia hirsuta (Tangurt)
Cakile maritima ssp. *baltica* (Østersø-Strandsennep)
Campanula rotundifolia (Liden Klokke)
Capsella bursa-pastoris (Hyrdetaske)
Cerastium semidecandrum (Femhannet Hønsetarm)
Cirsium arvense (Ager-Tidsel)
Cochlearia danica (Dansk Kokleare)
- *officinale* (Læge-Kokleare)
Crambe maritima (Strandkål)

Billedet er taget på den lange krumodde på Græsholm og viser klart, at denne nu for størstepartens vedkommende er dækket af planter. Absolut dominerende er Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*). Andre arter er f.eks. Strand-Kvik (*Elytrigia junceiforme*) og Østersø-Strandsennep (*Cakile maritima* ssp. *baltica*). Længst til venstre i baggrunden krattet på Lille Svelmø.

Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning nordøst.

- Dianthus deltoides** (*Bakke-Nellike*)
Elytrigia junceiforme (*Strand-Kvik*)
 -                                    x **repens** (*Hybrid-Kvik*)
 -                   **repens** (*Alm. Kvik*)
Ficaria verna ssp. **verna** (*Alm. Vorterod*)
Galium verum ssp. **verum** (*Gul Snerre*)
Glaux maritima (*Sandkryb*) - 1989 (HT).
Honckenya peploides (*Strandarve*)
Juncus maritimus (*Strand-Siv*) - 1986 (EV - 1989 (HT)).
Lathyrus pratensis (*Gul Fladbælg*)
Lepidium latifolium (*Strand-Karse*) - 1989 (HT).
Leymus arenarius (*Marehalm*)
Luzula campestris (*Mark-Frytle*)
Malva sylvestris (*Alm. Katost*)
Plantago lanceolata (*Lancet-Vejbred*)
 -                   **maritima** (*Strand-Vejbred*)
Polygonum aviculare ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*)
Potentilla anserina (*Gåse-Potentil*)
 -                   **reptans** (*Krybende Potentil*)

På afstand tager den lange krumodde på Græsholm sig ikke ud af ret meget; men det er et bedrag. Det meste af odden er dækket af vegetation, skønt den endnu ikke er særlig kompakt. Krumoddens retning har en normal krumoddevækst med nu en mere nordøstlig retning mod tidligere en mere nordlig retning. I forgrunden ses den vestlige del af draget mod Lille Svelmø.

Foto EW, 1. sept. 1973. Fotoretning sydvest.

Puccinellia distans (*Udspærret Annelgræs*)
 – **maritima** (*Strand-Annelgræs*)
Ranunculus bulbosus (*Knold-Ranunkel*)
Rosa canina ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*)
 – **rugosa** (*Rynket Rose*)
Rubus vestitus (*Brombær, sect. Rubus*)
Rumex acetosa (*Alm. Syre*)
 – **acetosella** (*Rødknæ*)
 – **crispus** (*Kruset Skræppe*)
Salicornia europaea (*Alm. Salturt*)
 – **ramosissima** (*Kortakset Salturt*)
Saxifraga granulata (*Kornet Stenbræk*)
Sedum acre (*Bidende Stenurt*)
Rumex acetosa (*Alm. Syre*)
 – **acetosella** (*Rødknæ*)
 – **crispus** (*Kruset Skræppe*)
Salicornia europaea (*Alm. Salturt*)
 – **ramosissima** (*Kortakset Salturt*)
Saxifraga granulata (*Kornet Stenbræk*)
Sedum acre (*Bidende Stenurt*)
Senecio vulgaris (*Alm. Brandbæger*)
Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*)
Spergularia media (*Vingefrøet Hindeknæ*)
Stellaria pallida (*Bleg Fuglegræs*)
Suaeda maritima (*Strandgåsefod*)
Trifolium arvense (*Hare-Kløver*)
Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*)
Tripleurospermum maritimum ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*)
Valerianella locusta (*Tandfri Vårsalat*)
Vicia lathyroides (*Vår-Vikke*)

Lille Svømmø

Lille Svømmø består af to sammenvoksede, sandede moræneøer og er den mest landnære af de tre øer. Den er på ca. 5 hektar og er kun adskilt fra selve Fyn af det ca. ½ km brede, lavvandede sund vest for Nakkebølle Fjord. Øen er lav, idet det højeste punkt i den nordøstlige del kun er godt og vel 3 meter. Mod øst er der over størstedelen af øen en lav, op til ca. 3 meter høj klint. Marint forland findes i nord, hvor en krumodelignende dannelse er under udbygning, samt i syd, hvor hele draget, der binder øen og Græsholm sammen, er lavtliggende strandvolde, smalle strandengszoner og strandoverdrevslignende områder. Så vidt det vides, har der aldrig været beboelser på øen, men Achton Friis nævner, at den "nordre halvdel" ved hans besøg "er under plov".

Vegetationen på Lille Svømmø

Den ca. 30 meter lange krumodde i nord er næsten vegetationsløs, idet det meste af den ligger i så lavt niveau, at den overskyldes ved normalt højvande. Ved oddens basis findes dog få planter af Strand-Asters (*Aster tripolium*), Vingefrøet Hindeknæ (*Spergularia media*), Strandgåsefod (*Suaeda maritima*), Strand-Mælde (*Atriplex litoralis*) og Tand-Mælde (*A. deltoidea*) samt Skov-Hanekro (*Galeopsis bifida*). De 3 sidstnævnte vokser hyppigst på eller nær opskyl af Ålegræs (*Zostera* sp.). Østsiden rummer en mindre, men meget tæt bevoksning af Strand-Karse (*Lepidium latifolium*), ligesom også Tagrør (*Phragmites australis*) er repræsenteret. På den allerøverste, sandede del af stranden, som højvandet vel sjældent når, findes Strandarve (*Honckenya peploides*), Marchalm (*Leymus arenarius*), Alm. Strandkamille (*Tripleurospermum maritimum* ssp. *salinum*), Alm. Kvik (*Elytrigia repens*), Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*) og Grå Bynke (*Artemisia vulgaris*). Det højstliggende område er bevokset med overdrevarsarter som Alm. Røllike (*Achillea millefolium*), Gul Snerre (*Galium verum* ssp. *verum*), Alm. Torskemund (*Linaria vulgaris*), Aften-Pragtstjerne (*Silene alba*) og Alm. Knopurt (*Centaurea jacea*), tidligt på året af Hulkravet Kodriver (*Primula veris*), som i 1994 blev optalt til kun 4 eksemplarer, Kornet Stenbræk (*Saxifraga granulata*), Knold-Ranunkel (*Ranunculus bulbosus*) og Dansk Kokleare (*Cochlearia danica*). I øvrigt er der her en ternekoloni, vel bestående af Havterne.

Stranden på Lille Svømmø's vestside er stenet og er helt dækket af vegetation. Her drejer det sig næsten udelukkende om Strand-Karse (*Lepidium latifolium*). De eneste, andre arter, der på dette sted kan klare konkurrencen fra denne robuste art, er Ager-Svinemælk (*Sonchus arvensis*) og Alm. Kvik (*Elytrigia repens*).

Foto EW, 1. sept. 1993. Fotoretning syd.

En stor del af den nordlige part af øen er dækket af et krat, hvor hovedparten af træer og buske er plantede. Af disse kan nævnes Liguster (*Ligustrum vulgare*), Alm. Bjerg-Fyr (*Pinus mugo* ssp. *mugo*), Skov-Fyr (*P. sylvestris*), Alm. Ædelgran (*Abies alba*), Hvidel (*Alnus incana*) og Stilk-Eg (*Quercus robur*) samt Havtorn (*Hippophaë rhamnoides*). Andre, som må være kommet dertil på anden måde, er f.eks. Mirabel (*Prunus cerasifera*), Glat Hunde-Rose (*Rosa canina* ssp. *canina*), Pære (*Pyrus communis*), Alm. Hyld (*Sambucus nigra*) og Vorte-Birk (*Betula pendula*). Urte- og græsdækket er generelt meget tæt. Dominerende er Prikbladet Perikon (*Hypericum perforatum*), Rejnfan (*Tanacetum vulgare*), Alm. Knopurt og stedvis Bakketidse (*Carlina vulgaris*), af græsser Alm. Hvene (*Agrostis tenuis*), Alm. Hundegræs (*Dactylis glomerata*), Fløjlsgræs (*Holcus lanatus*), Rød Svingel (*Festuca rubra* ssp. *rubra*) og Draphavre (*Arrhenatherum elatius*). Derudover bl.a. Vild Gulerod (*Daucus carota*), Glat Dueurt (*Epilobium montanum*), Ager-Snerle (*Convolvulus arvensis*), Muse-Vikke (*Vicia cracca*) og Gederams (*Chamaenerion angustifolium*). Det er her – langs vejen ved krattet – at Erik Vinther i 1986 så spredte forekomster af Strand-Nellike (*Dianthus superbus*).

Ca. 50 meter syd for dette krat er et par andre krat under etablering. Endnu dækker det nordligste af dem kun et ganske lille område, og det består udelukkende af Glat Hunde-Rose.

Lidt syd derfor ligger et noget større krat, som består af Glat Hunde-Rose, Alm. Hyld, Engriflet Hvidtjørn (*Crataegus monogyna*) samt en større bevoksning af *Rubus vestitus*. En af tjørnebuskene er grundet erosion af klinten faldet ned på stranden.

Det meste af Lille Svømmø består af strandoverdrev; også krattet og hjulsporet ligger på forhenværende strandoverdrev. Af arter fra strandoverdrevet i og ved hjulsporet kan nævnes Enårig Rapgræs (*Poa annua*), Krybende Potentil (*Potentilla reptans*), Lancet-Vejbred (*Plantago lanceolata*) og Glat Vejbred (*P. major* ssp. *major*) samt Aften-Pragstjerne og Sand-Løg (*Allium vineale*).

Langs den østlige side findes, specielt mod nord, en op til 1½ meter høj klint. Klinten er de fleste steder for stejl til, at der er mulighed for planter at fæstne rod. Ved foden af klinten og øverst på den ofte sandede, smalle strand vokser Ager-Svinemælk, Ager-Tidse (*Cirsium arvense*), Tagrør, Alm. Kvik og Rejnfan. På grund af utroligt meget opskyllet Ålegræs var også her i 1994 det meste af vegetationen skjult.

Længere mod syd, nær overgangen til Græsholm, findes på det højestbeliggende parti af strandoverdrevet en ganske nydelig vegetation bestående af bl.a. Håret Høgeurt (*Hieracium pilosella*), Alm. Katost (*Malva sylvestris*), Gul Snerre og hybriden mellem Gul Snerre og Hvid Snerre (*Galium mollugo* x *verum*), Høst-Borst (*Leontodon autumnale*), Blågrøn Rapgræs (*Poa subcoerulea*), Liden Klokke (*Campanula rotundifolia*), Alm. Torskemund og op mod hjulsporet, i kanten af et krat, ca. 10 eksemplarer af den smukke Rosen-Katost (*Malva alcea*).

I floralisten er Alfred Hansens og Anfred Pedersens fund af Strand-Nellike angivet med 1965 (AH & AP), Erik Vinthers fund af samme art med 1986 (EV) og alle Henrik Tranbergs fund med 1989 (HT). Mine er markeret med et !

Floraliste for Lille Svømmø

- Abies alba** (Alm. Ædelgran) – !
- Achillea millefolium** (Alm. Røllike) – !
- Agrimonia eupatoria** (Alm. Agermåne) – 1989 (HT) – !
- Agrostis stolonifera** (Krybende Hvene) – !
- **tenuis** (Alm. Hvene) – !

Allium scorodoprasum (*Skov-Løg*) – 1989 (HT) – !
 – **vineale** (*Sand-Løg*) – 1989 (HT) – !
Alnus glutinosa (*Rødel*) – !
 – **viridis** (*Grøn El*) – !
Anthoxanthum odoratum (*Vellugtende Gulaks*) – !
Arabidopsis thaliana (*Gåsemad*) – !
Armeria maritima ssp. **elongata** (*Vej-Engelskgræs*) – 1989 (HT) – !
Arrhenatherum elatius (*Alm. Draphavre*) – 1989 (HT) – !
Artemisia maritima (*Strand-Malurt*) – !
 – **vulgaris** (*Grå Bynke*) – !
Aster tripolium (*Strand-Asters*) – !
Atriplex deltoidea (*Tand-Mælde*) – !
 – **latifolia** s. str. (*Spyd-Mælde*) – !
 – **litoralis** (*Strand-Mælde*) – !
 – **triangularis** s. str. (*Melet Mælde*) – !
Bassia hirsuta (*Tangurt*) – !
Bellis perennis (*Tusindfryd*) – !
Betula pendula (*Vorte-Birk*) – !
Bromus hordeaceus ssp. **hordeaceus** (*Blød Hejre*) – 1989 (HT) – !
Cakile maritima ssp. **baltica** (*Østersø-Strandsennep*) – !
Campanula rotundifolia (*Liden Klokke*) – 1989 (HT) – !
Capsella bursa-pastoris (*Hyrdetaske*) – !
Carlina vulgaris ssp. **vulgaris** (*Bakketidse*) – !
Centaurea jacea (*Alm. Knopurt*) – !
Cerastium semidecandrum (*Femhannet Hønsetarm*) – 1989 (HT) – !
Chamaenerion angustifolium (*Gederams*) – !
Cirsium arvense (*Ager-Tidse*) – !
 – **vulgare** (*Horse-Tidse*) – !
Cochlearia danica (*Dansk Kokleare*) – !
 – **officinalis** (*Læge-Kokleare*) – !
Convolvulus arvensis (*Ager-Snerle*) – !
Crambe maritima (*Strandkål*) – !
Crataegus monogyna (*Engriflet Hvidtjørn*) – !
Dactylis glomerata (*Alm. Hundegræs*) – !
Daucus carota (*Vild Gulerod*) – !
Dianthus deltoides (*Bakke-Nellike*) – !
 – **superbus** (*Strand-Nellike*) – 1955 (AH & AP) – 1986 (EV).
Elytrigia junceiforme (*Strand-Kvik*) – !
 – **repens** (*Alm. Kvik*) – !
Epilobium montanum (*Glat Dueurt*) – !
Festuca rubra ssp. **rubra** (*Rød Svingel*) – !
Ficaria verna ssp. **verna** (*Alm. Vorterod*) – !
Galeopsis bifida (*Skov-Hanekro*) – !
Galium mollugo (*Hvid Snerre*) – !
 – – **x verum** !
 – **verum** ssp. **verum** (*Gul Snerre*) – 1989 (HT) – !
Glaux maritima (*Sandkryb*) – !
Glechoma hederacea (*Korsknap*) – !
Hieracium pilosella (*Håret Høgeurt*) – !

Hippophaë rhamnoides (*Havtorn*) – !
Holcus lanatus (*Fløjlsgræs*) – !
Honckenya peploides (*Strandarve*) – 1989 (HT) – !
Hypericum perforatum (*Prikbladet Perikon*) – !
Juncus maritimus (*Strand-Siv*) – !
Larix kaempferi (*Japansk Lærk*) – !
Lathyrus pratensis (*Gul Fladbælg*) – !
Lepidium latifolium (*Strand-Karse*) – 1989 (HT) – !
Leymus arenarius (*Marehalm*) – 1989 (HT) – !
Ligustrum vulgare (*Alm. Liguster*) – !
Linaria vulgaris (*Alm. Torskemund*) – !
Lolium perenne (*Alm. Rajgræs*) – !
Lotus corniculatus (*Alm. Kællingetand*) – !
Luzula campestris (*Mark-Frytle*) – !
Lysimachia vulgaris (*Alm. Fredløs*) – !
Malva alcea (*Rosen-Katost*) – 1989 (HT) – !
– **sylvestris** (*Alm. Katost*) – !
Medicago lupulina (*Humle-Sneglebælg*) – !
Phragmites australis (*Tagrør*) – !
Picea glauca (*Hvidgran*) – !
– **sitchensis** (*Sitka-Gran*) – !
Pimpinella saxifraga (*Alm. Pimpinelle*) – !
Pinus mugo (*Alm. Bjerg-Fyr*) – !
– **sylvestris** (*Skov-Fyr*) – !
Plantago lanceolata (*Lancet-Vejbred*) – 1989 (HT) – !
– **major** ssp. **major** (*Glat Vejbred*) – !
Plantago maritima (*Strand-Vejbred*) – !
Poa annua (*Enårig Rapgræs*) – !
Poa pratensis ssp. **pratensis** (*Eng-Rapgræs*) – 1989 (HT).
– **subcoerulea** (*Blågrøn Rapgræs*) – !
Polygonum aviculare ssp. **aviculare** (*Alm. Vej-Pileurt*) – !
Populus x candicans (*Ontarisk Poppel*) – !
Potentilla anserina (*Gåse-Potentil*) – !
– **reptans** (*Krybende Potentil*) – 1989 (HT) – !
Primula veris (*Hulkravet Kodriver*) – !
Prunus cerasifera (*Mirabel*) – !
Pyrus communis (*Pære*) – !
Quercus robur (*Stilk-Eg*) – !
Ranunculus bulbosus (*Knold-Ranunkel*) – !
Rosa canina ssp. **canina** (*Glat Hunde-Rose*) – 1989 (HT) – !
– **rugosa** (*Rynket Rose*) – 1989 (HT) – !
Rubus vestitus (*Brombær*, sect. *Rubus*) – 1989 (HT) – !
Rumex acetosa (*Alm. Syre*) – !
– **acetosella** (*Rødknæ*) – !
– **crispus** (*Kruset Skræppe*) – !
– **thyriflorus** (*Dusk-Syre*) – 1989 (HT).
Salicornia europaea (*Alm. Salturt*) – 1989 (HT) – !
– **ramosissima** (*Kortakset Salturt*) – !
Sambucus nigra (*Alm. Hylde*) – 1989 (HT) – !

Saxifraga granulata (*Kornet Stenbræk*) – !
Scirpus maritimus (*Strand-Kogleaks*) – 1989 (HT) – !
Sedum acre (*Bidende Stenurt*) – !
Senecio vulgaris (*Alm. Brandbæger*) – !
Silene alba (*Aften-Pragtstjerne*) – !
Sinapis arvensis (*Ager-Sennep*) – !
Sonchus arvensis (*Ager-Svinemælk*) – !
Sorbus aucuparia (*Alm. Røn*) – !
 – **intermedia** (*Selje-Røn*) – 1989 (HT) – !
Spergularia marina (*Kødet Hindeknæ*) – !
 – **media** (*Vingefrøet Hindeknæ*) – !
Stachys palustris (*Kær-Galtetand*) – !
Stellaria media (*Alm. Fuglegræs*) – !

Taraxacum vanum H. Øllg.

Velsagtens på grund af den ringe trafik af mennesker er der på Lille Svømmø kun fundet 9 arter af Mælkebøtte, tilhørende sektionen Ruderalia, Fandens Mælkebøtte. Af disse træffes *T. haematicum* stort set kun i kystnære områder. Med undtagelse af én art er de alle almindelige arter i Danmark. Undtagelsen er *T. brachylepis*, som i Danmark stort set kun er fundet på Fyn, på de sydfynske øer samt på Langeland. Det kan derfor ikke undre særligt meget, at den nu er fundet på Lille Svømmø. Den afbildede er af de 3 øer kun fundet på Lille Svømmø.

Stellaria pallida (*Bleg Fuglegræs*) – !
Suaeda maritima (*Strandgåsefod*) – 1989 (HT) – !
Tanacetum vulgare (*Rejnfan*) – !
Taraxacum, sect. **Erythrosperma** (*Rødfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
Taraxacum brachyglossum – !
 – **proximum** – !
Taraxacum, sect. **Obliqua** (*Gråfrugtet Sand-Mælkebøtte*):
Taraxacum platyglossum – !
Taraxacum, sect. **Ruderalia** (*Fandens Mælkebøtte*):
Taraxacum brachylepis – !
 – **caloschistum** – !
 – **haematicum** – !
 – **hamatiforme** – !
 – **mimulum** – !
 – **purpureum** – !
 – **rhodopodum** – !
 – **subdahlstedtii** – !
 – **vanum** – !
Trifolium arvense (*Hare-Kløver*) – !
 – **pratense** (*Rødkløver*) – !
 – **repens** (*Hvidkløver*) – !
Triglochin maritimum (*Strand-Trehage*) – !
Tripleurospermum maritimum ssp. **salinum** (*Alm. Strandkamille*) – !
Urtica dioica (*Stor Nælde*) – !
Valerianella locusta (*Tandfri Vårsalat*) – !
Veronica serpyllifolia (*Glat Ærenpris*) – !
Vicia cracca (*Muse-Vikke*) – 1989 (HT) – !
 – **lathyroides** (*Vår-Vikke*) – !
Zostera marina (*Alm. Bændeltang*) – !

Noter om øerne

Øerne er intet mindre end "3 perler på rad". Trods deres nære beliggenhed ved den sydfynske kyst samt den kendsgerning, at det i sommerhalvåret ved lavvande under normale omstændigheder er muligt at vade til Lille Svømmø og derfra spadsere til de to andre øer, samt at det for sejlene er muligt at lægge til ved dem, er der under de 4 besøg kun truffet "turister" én gang, og det kun i skikkelse af én person, en kvinde.

Havterne (*Sterna paradisaea*)
 yngler på både Lille Svømmø og Græsholm. Om vinteren nyder den sommeren ved Sydpolen.

Øerne hører – i modsætning til mange andre, ubeboede øer – til den kategori af øer, som tåler, at de besøges af mange, fordi langt de fleste uomtvisteligt kun vil bevæge sig på den etablerede "markvej" gennem Lille Svelmø og Græsholm og derefter langs den stenede strand Store Svelmø rundt.

Der er på de to førstnævnte øer intet særligt bemærkelsesværdigt at se for folk, der blot er på en tilfældig spadseretur. Derimod må Store Svelmø med sine stejle klinter, der i forhold til øens størrelse er ligesom overdimensionerede, på langt de fleste virke betagende. Der er dog et "aber dabej" med hensyn til mennesketrafik. Ternekolonien på nordsiden af Lille Svelmø og på Græsholm samt de omfangsrige kolonier af ynglende måger må hurtigst muligt medføre, at der bliver adgangsforbud i fuglenes yngletid, dvs. i lighed med mange andre øer, f.eks. i perioden fra 1. april til 1. juli. Erfaringsmæssigt er der omkring 1. juli kun en ganske lille procentdel af ungerne endnu ikke flyvefærdige.

Af særlige bindinger kan nævnes, at øerne i Naturbeskyttelsesloven er underlagt "Strandbeskyttelseslinien", at de er en del af "Særligt landskabelige Beskyttelsesområder", samt at de tilsammen udgør et større, sammenhængende naturområde.

I en tid med mange brakliggende områder kan det undre, at den i 1994 endnu opdyrkede, vestlige del af Store Svelmø ikke også er brakliggende. Det kunne godt snarest muligt ønskes, da man først da kan erkende øens store, landskabelige værdi. Noget sådant er dog kun nødvendigt, såfremt der samtidig påbegyndes en pleje af arealerne. Denne bør bestå i afgræsning af et antal ungkreaturer (ikke får eller geder), der nøje svarer til det afgræssede areal. Stort set hele området inden for klinterne og inden for de nordlige stendiger bør inddrages til afgræsning. Om den store mågekoloni i den på østlige del af øen vil blive for stærkt forstyrret, vil tiden vise. Det er et spørgsmål, om det ikke er mest hensigtsmæssigt og vil tjene fuglene bedst at undlade at lade Græsholm og Lille Svelmø indgå i afgræsningsarealet. I øvrigt er det en god idé at fjerne de plantede buske og træer på Lille Svelmø. De passer ikke ind i landskabet!

Strand-Nellike (*Dianthus superbus*)

I "Status over den danske Flora" (1993) er Strand-Nellike anbragt i afsnit 14, der omfatter "sjældne indigene arter, som ikke er akut truede eller sårbare endnu". Uden for Fyn og Sjælland er den kun kendt fra få lokaliteter, hovedsageligt beliggende i Nordjylland. På Lille Svelmø er den sidst set af Erik Vinther i 1986, idet hverken Henrik Tranberg eller jeg har set noget til den. At den ikke er "hverdagskost" for danske botanikere, vidner adskillige samtaler om. Tiltagende tilgroning er afgjort en af de faktorer, der er skyld i dens tilbagegang. På Illum, hvor jeg fandt den i 1986, har jeg i 1994 ledt forgæves efter den. Det strandoverdrev, den voksede i, var da også blevet tydeligt mere tilgroet, end det var i 1986, da det endnu blev afgræsset af kreaturer.

Citeret litteratur

- Andersen, N., B. Staugård Nielsen & H. Rasmussen**, 1977: Øerne omkring Fyn. Fredningsstyrelsen.
- Friis, A.**, 1962: De danskes Øer, 2. udgave:219–225. – København.
- Fyns Amt**, 1992: Strandenge i Fyns Amt. Natur- og Vandmiljøafdelingen.
- Gravesen, P.**, 1979: Oversigt over botaniske lokaliteter. 2. Den fynske Øgruppe. Fredningsstyrelsen.
- Hansen, A.**, 1965: Nye floristiske fund og iagttagelser, mest fra 1965. Bot. Tids. 61:306.
- Hansen, K.** (red.), 1994: Dansk Feltflora, 6. udgave. – København.
- Larsen, H.** (ansv. red.) & **B. Bramsen**, 1945: HVEM–HVAD–HVOR 1946:144. – København.
- Løjtnant, B. & E. Worsøe**, 1993: Status over den danske Flora. – København.
- Pedersen, A.**, 1958: Cruciferernes udbredelse i Danmark. TBU nr. 23. Bot. Tids. 54:191–304.
- Wessberg, E.**, 1993: Bjørnø, Ø-flora nr. 55. – Randers.
- 1994: Tangurt (*Bassia hirsuta*) i Nordjylland og i Det fynske Øhav. URT 1994:120–122.

TAK

Universitetslektor Alfred Hansen, rådgivende biolog Bernt Løjtnant, seminarielektor Anfred Pedersen og cand. scient. Henrik Tranberg takkes alle for deres hjælp i forbindelse med forbedring af manuskriptet. Alfred Hansen, Anfred Pedersen og overlærer Hans Øllgaard takkes endvidere for bistand ved bestemmelse af indsamlet plantemateriale, Henrik Tranberg for strandengsrapporterne fra øerne, medens jeg er overlærer Jens Chr. Schou megen tak skyldig for tilladelsen til at måtte benytte hans tegninger i denne ø-flora. Ligeledes takkes Hans Øllgaard, fordi jeg måtte bruge tegningen af *Taraxacum vanum*.

For velvillig, økonomisk støtte takkes Landskabskontoret ved Fyns Amtskommune.

Erik Wessberg
Sandagervej 13
Assentoft
8900 Randers

FÆRDIGE Ø-FLORAER

Hidtil er der i ø-floraserien udarbejdet floralister for følgende øer eller ø-grupper.
(EH) er Erik Hammer, (BL) er Bernt Løjtnant og (EW) Erik Wessberg.

1. Anholt (1981). – (BL & EW). 50 sider
2. Hjarnø i Horsens Fjord (1981). – (BL & EW). 26 sider
3. Treskelbakkeholm i Mariager Fjord (1983). – (BL & EW). 16 sider
4. Klosterholm og Startøtterne i Nibe Bredning (1984). – (BL & EW). 24 sider
5. Mellempoldene i Randers Fjord ved Udbyhøj (1984). – (BL & EW). 17 sider
6. Pletten (Store Plet) i Mariager Fjord (1984). – (BL & EW). 14 sider
7. Alrø i Horsens Fjord (1985). – (EW). 37 sider
8. Møgelø i Julsø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider
9. Lille Plet i Mariager Fjord nord for Pletten (1985). – (BL & EW). 12 sider
10. Paradisøerne i Borre Sø syd for Silkeborg (1985). – (EW). 19 sider
11. Alrø Poller i Horsens Fjord sydøst for Alrø (1985). – (EW). 15 sider
12. Tange Ø i Tange Sø (1985). – (EW). 13 sider
13. Hov Røn nordøst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 17 sider
14. Svanegrunden nordøst for Endelave (1986). – (BL). 20 sider
15. Vår Holm og Kyø Holm i Limfjorden ved Nibe (1986). – (EW). 20 sider
16. Fjandø i Nissum Fjord (1986). – (EW). 21 sider
17. Egholm i Limfjorden sydvest for Mors (1986). – (BL & EW). 44 sider
18. Søby Rev øst for Gyllingnæs (1986). – (BL & EW). 15 sider
19. Agerø i Limfjorden sydvest for Mors (1987). – (EW). 34 sider
20. Stenrevet i Randers Fjord vest for Udby (1987). – (EW). 13 sider
21. Lundø mellem Skive Fjord og Lovns Bredning (1987). – (EW). 41 sider
22. Stenklipperne i Limfjorden ved Agerø (1988). – (EW). 14 sider
23. Odpold i Randers Fjord nord for Stenrevet (1988). – (BL & EW). 12 sider
24. Livø i Limfjorden (1988). – (BL & EW). 75 sider
25. Svinø i Gamborg Fjord sydøst for Middelfart (1989). – (EW). 33 sider
26. Lilleø, Bregneø og Alø i Julsø syd for Silkeborg (1989). – (EW). 20 sider
27. Store og Lille Rotholm i Risgårde Bredning nord for Hvalpsund (1989). – (EW). 21 sider
28. Sankt Thomas i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 11 sider
29. Æbelø i Skanderborg Sø (1990). – (EW). 14 sider
30. Kalvø i Skanderborg Sø (1990). – (BL & EW). 14 sider
31. Mågeøerne ved Bogense (1991). – (BL & EW). 15 sider
32. Tunø ved Samsø (1991). – (BL & EW). 56 sider
33. Hornsgård Holm og Tøtten i Limfjorden nordvest for Nibe (1991). – (EW). 14 sider
34. Torø i Lille Bælt syd for Assens (1991). – (EW). 23 sider
35. Lindholm i Limfjorden øst for Thyholm (1991). – (BL & EW). 18 sider
36. Kalvø i Genner Bugt (1991). – (EW). 19 sider
37. Arup Holm i Limfjorden ved Feggesund (1991). – (BL & EW). 17 sider
38. Barsø i Lille Bælt nordvest for Als (1991). – (EW). 39 sider
39. Venø i Limfjorden sydøst for Thyholm (1992). – (EW). 42 sider
40. Bågeø i Lille Bælt nordvest for Assens (1992). – (EW). 55 sider
41. Gjørl i Limfjorden nordvest for Ålborg (1992). – (EW). 41 sider
42. Ejlinge sydøst for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 18. sider
43. Dræet syd for Æbelø ved Bogense (1993). – (EW). 19 sider

44. Leammer i Odense Fjord ved Hofmangave (1993). – (EW). 18 sider
45. Kyholm i Odense Fjord syd for Leammer (1993). – (EW). 12 sider
46. Ægholm i Odense Fjord ved Hofmangave (1993). – (EW). 12 sider
47. Trindelen nord for Leammer i Odense Fjord (1993). – (EW). 13 sider
48. Holmene i Odense Fjord ved Drejet (1993). – (EW). 12 sider
49. Fur i Limfjorden (1993). – (EW). 63 sider
50. Piggen i Randers Fjord nord for Uggelhuse (1993) – (EW). 15 sider
51. Drætteholm ved Bogense (1993). – (EW). 13 sider
52. Øland ved Limfjorden vest for Gjøl (1993). – (EW). 64 sider.
53. Siø mellem Tåsinge og Langeland (1993). – (EW). 24 sider.
54. Helnæs nordvest for Fåborg (1993). – (EW). 63 sider.
55. Bjørnø syd for Fåborg (1994). – (EW). 33 sider.
56. Endelave sydvest for Samsø (1994). – (EW). 78 sider.
57. Hjelm i Kattegat sydøst for Ebeltoft (1994) – (EH & EW). 33 sider.
58. Hindø i Stadil Fjord (1994) – (EW). 23 sider.
59. Store Svelmø, Græsholm og Lille Svelmø (1994). – (EW). 40 sider.

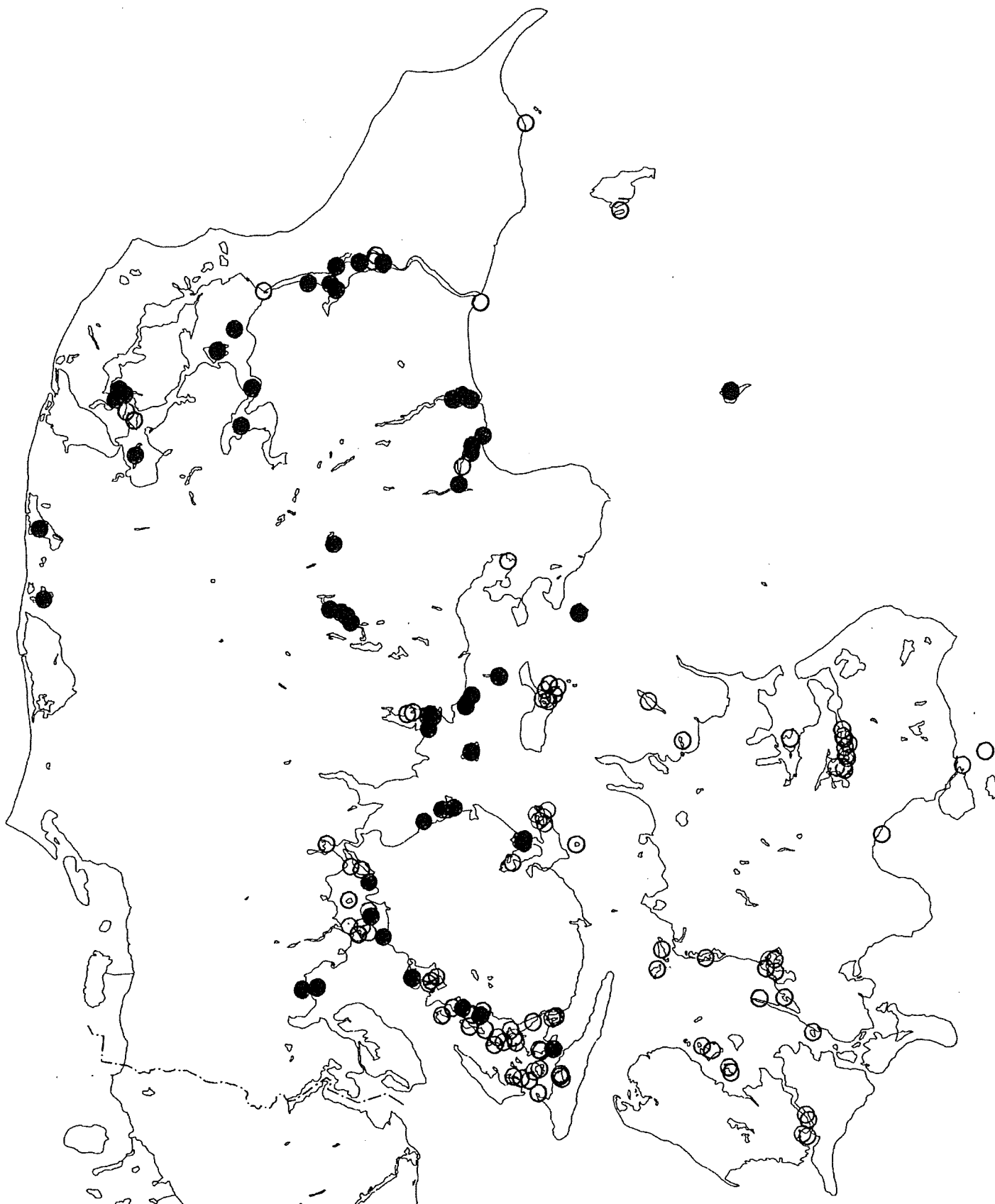
Siden 1983 er der endvidere foretaget floristiske undersøgelser – med henblik på udarbejdelse af floralister – på følgende øer eller ø-grupper – regnet fra nord:

Rønnerne mellem Frederikshavn og Strandby.
 Hornfiskrøn syd for Læsø.
 Tagholme i Limfjorden mellem Gjøl og Egholm.
 Fruens Holm sydvest for Tagholme.
 Borreholm i Limfjorden nordøst for Løgstør.
 Korsholm ved Limfjordens østlige udmunding.
 Fuglholm i Limfjorden mellem Jegindø og Agerø.
 Rønland øst for Harboør Tange.
 Jegindø i Limfjorden øst for Thyholm.
 Kanaløen i Randers Fjord nordøst for Mellerup.
 Sejerø sydvest for Sjællands Odde.
 Lindholm nordøst for Stavns Fjord ved Samsø.
 Kyholm vest for Lindholm.
 Kolderne i Stavns Fjord ved Samsø.
 Ægholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Sværm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Mejlesholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Hjortholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Eskeholm i Stavns Fjord ved Samsø.
 Brokold i Stavns Fjord ved Samsø.
 Vorsø i Horsens Fjord.
 Vorsø Kalv i Horsens Fjord sydvest for Vorsø.
 Kølholm i Roskilde Fjord syd for Frederikssund.
 Hyldeholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Svineholm i Roskilde Fjord sydvest for Frederikssund.
 Orø i Isefjorden.
 Nekselø i Nekselø Bugt.
 Ægø ved Hindsholm.

Mejlø ved Hindsholm.
Enø ved Hindsholm.
Bogø ved Hindsholm.
Vejlø ved Hindsholm.
Vejlø Kalv ved Hindsholm.
Lilleø i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Jyllinge Holme i Roskilde Fjord vest for Jyllinge.
Trekroner ved udmundingen af Københavns havn.
Flakfortet i Øresund.
Eskilsø i Roskilde Fjord sydvest for Jyllinge.
Studeholm i Roskilde Fjord syd for Eskilsø.
Blak i Roskilde Fjord sydøst for Eskilsø.
Elleore i Roskilde Fjord nord for Roskilde.
Sivholm i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Hesteholme i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Ringøen i Kattinge Vig nordvest for Roskilde.
Kidholme i Kolding Fjord vest for Skærbæk.
Ølseagle Revle i Køge Bugt.
Tornø i Odense Fjord.
Romsø i Store Bælt.
Fænø i Lille Bælt.
Fænø Kalv vest for Fænø.
Brandsø i Lille Bælt.
Linderum i Lille Bælt nordvest for Årø.
Bastholm i Lille Bælt nord for Årø Kalv.
Græsholm i Lille Bælt sydvest for Bågeø.
Småholme i Lille Bælt nordvest for Årø Kalv.
Årø i Lille Bælt.
Agersø i Store Bælt sydvest for Skælskør.
Ormø i Holsteinborg Nor øst for Glænø.
Glænø sydøst for Skælskør.
Gavnø syd for Næstved.
Enø ved Karrebæksminde sydvest for Næstved.
Omø i Store Bælt sydvest for Agersø.
Dybsø sydøst for Enø.
Vigø i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Horsehoved i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Illum i Helnæs Bugt nordvest for Fåborg.
Avnø nordvest for Vordingborg.
Knudshoved nordvest for Vordingborg.
Knolden ved Horneland sydvest for Fåborg.
Thurø ved Svendborg.
Kidholm sydøst for Fåborg.
Lyø sydvest for Fåborg.
Kidholm i Thurø Bund sydøst for Svendborg.
Iholm i Svendborg Sund sydvest for Svendborg.
Masnedø ved Vordingborg.
Avernakø sydøst for Lyø.
Skarø vest for Tåsinge.
Flæskholm øst for Avernakø.

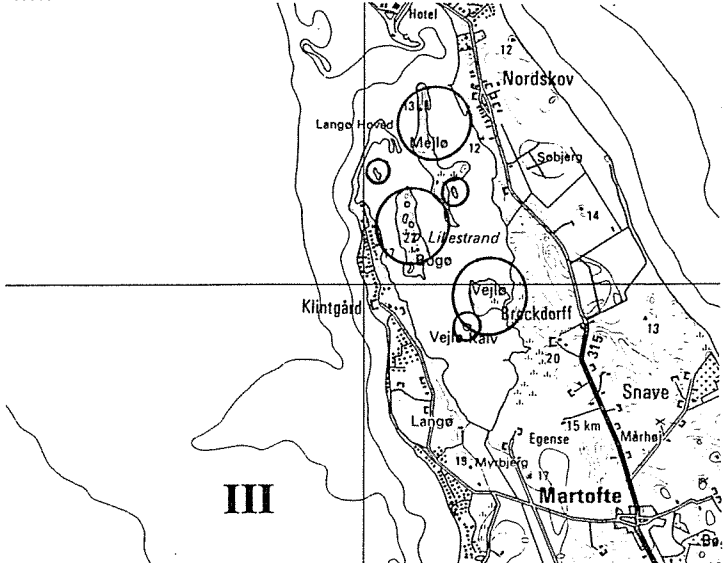
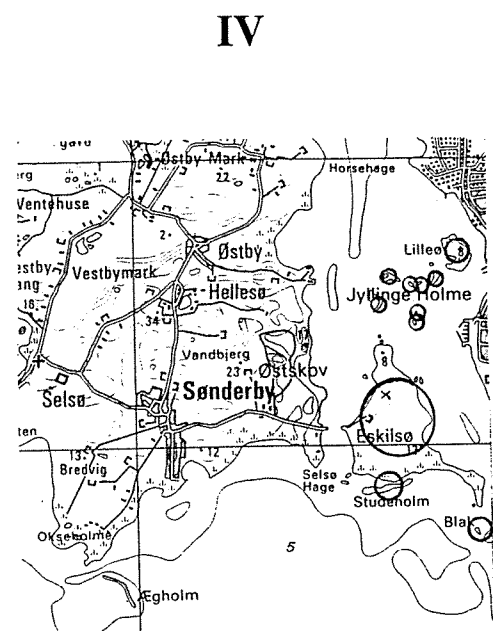
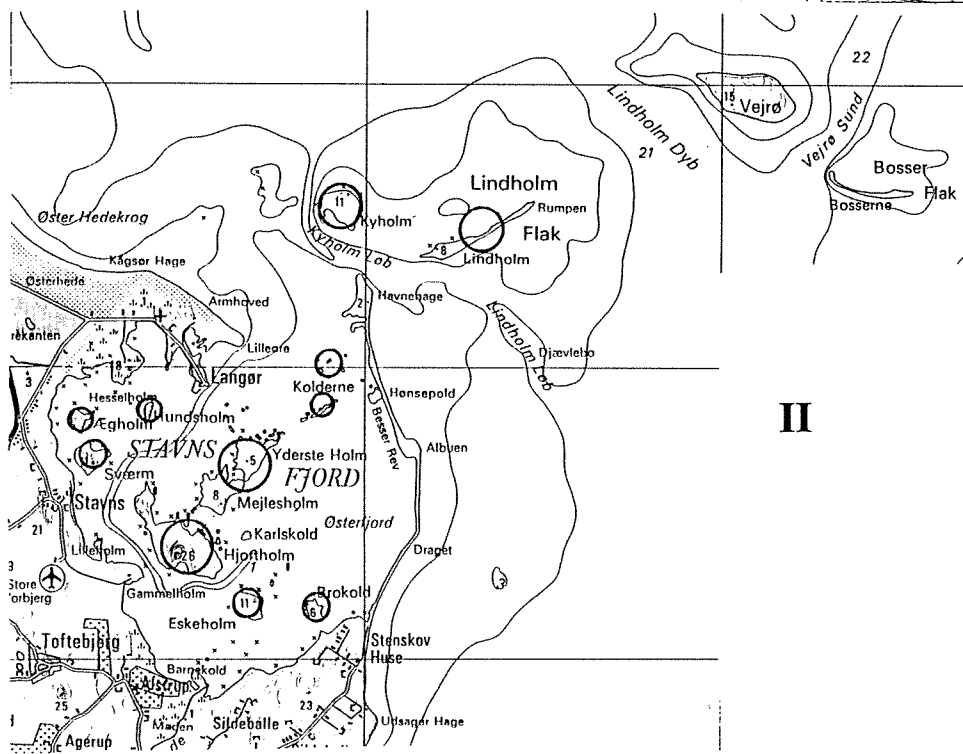
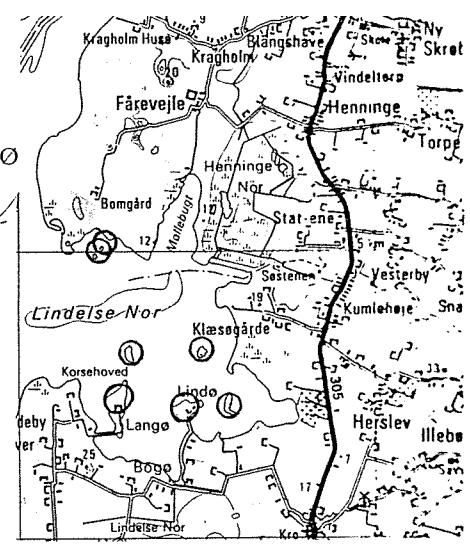
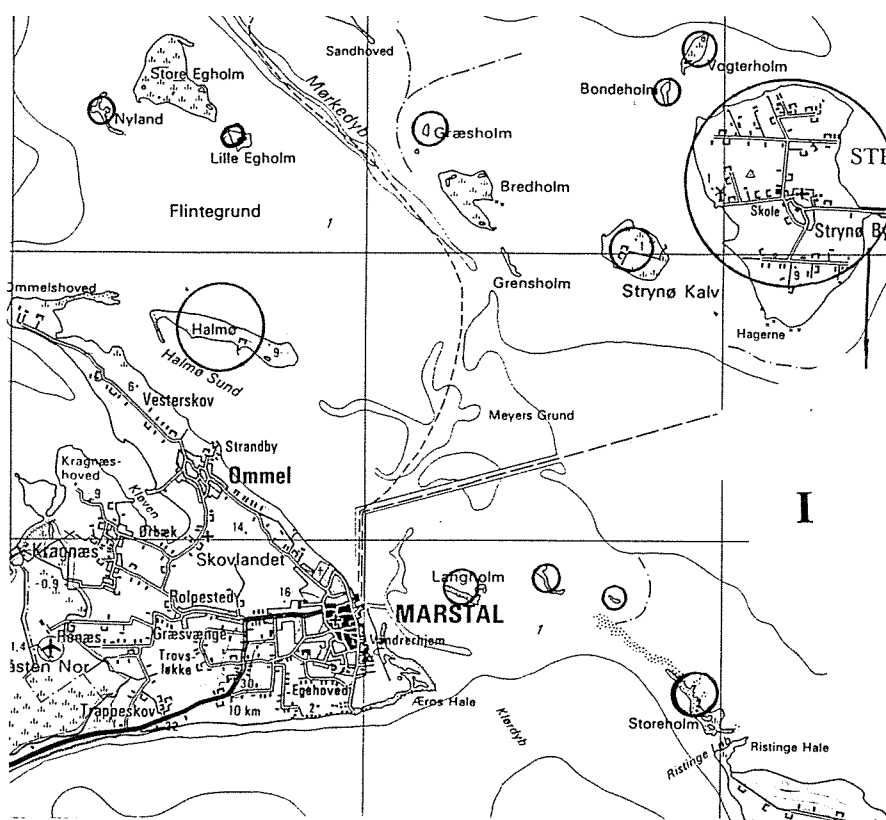
Grydholm nord for Drejø.
Græsholm nordøst for Drejø.
Drejø sydvest for Skarø.
Hjelmshoved nordøst for Hjortø.
Mejlholm øst for Hjortø.
Odden sydøst for Hjortø.
Skalø i Smålandsfarvandet nordvest for Fejø.
Fejø i Smålandsfarvandet.
Lilleø i Smålandsfarvandet nord for Askø.
Askø i Smålandsfarvandet nord for Bandholm.
Halmø øst for Ærøskøbing.
Langholm øst for Marstal.
Storeholm ved Ristinge på Langeland.
Store og Lille Rallen ved sydsiden af Tåsinge.
Vogterholm nord for Strynø.
Bondeholm nordvest for Strynø.
Nyland nordøst for Ærøskøbing.
Græsholm nord for Marstal.
Lille Egholm nordøst for Ærøskøbing.
Buddiken nord for Marstal.
Strynø sydvest for Rudkøbing.
Bredholm vest for Strynø.
Kueholm i Lindelse Nor.
Strynø Kalv vest for Strynø.
Bukø i Lindelse Nor ved Langeland.
Eskilsø i Lindelse Nor ved Langeland.
Langø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Lindø i Lindelse Nor syd for Rudkøbing.
Kværnen i Lindelse Nor ved Langeland.
Flatø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster
Kalvø i Guldborgsund syd for Nykøbing Falster.
Lilleø i Guldborg Sund sydvest for Kalvø.
Kejlsø i Guldborg Sund sydøst for Lilleø.
Christiansø ved Bornholm.
Frederiksø ved Bornholm.

NB: Alle oplysninger om plantefund fra disse øer har stor interesse.

● : Øer, for hvilke der er udarbejdet floralister.

○ : Øer, for hvilke floralister er under udarbejdelse. I øvrigt henvises til de 3 foregående sider og til kortet næste side.

Detalkort over påbegyndte ø-floraer i 5 områder med tætliggende øer.
 I: Området nord og øst for Ærø
 II: Stavns Fjord ved Samsø.
 III: Lillestrand ved Hindsholm.
 IV: Lindelse Nor ved Langeland.
 V: Roskilde Fjord.